

**ZBIRKA
LJUDSKIH IGER
12. ŠNopič**

**Založništvo si pridržuje
vse pravice.**

Ljubljana 1910
Založila
Katoliška Bukvarna

Prejšnji zvezki

Zbirke ljudskih iger

iz zaloge

Katoliške Bukvarne

v Ljubljani

so naznanjeni na

zadnji in pred-

zadnji strani ovitka.

 Zbirka
ljudskih iger

—
12. snopič
—

Založništvo si pridržuje vse
ooo { pravice ooo

== Ljubljana 1910 ==

Založila Katoliška Bukvarna

▷ Tiskala Katoliška Tiskarna ◁

030000424

Kazalo.

Za moške vloge:

	Stran
Izgubljeni sin	1
V ječi	27
Pastirci in kralji	95

Za ženske vloge:

Ljudmila	43
Planšarica	135

Izgubljeni sin.

Svetopisemska žaloigra v petih dejanjih.

Poslovenil *an* **Fr. Rihar.**

O s e b e:

Eleazar, knez svojega rodu, oče.

Gerzam, njegov starejši sin.

Joas, njegov mlajši sin.

Giezi, } Joasova prijatelja.
Simon, }

Krčmar in njegov **hlapec**.

Dva služabnika.

Gospodar Joasov.

Nadzornik sužnjev.

Dva biriča.

Več mladeničev, Joasovih prijateljev.

Prvo dejanje.

Na domu izgubljenega sina.

Prvi prizor.

Eleazar (sam, žalostno). Ah! Moj Bog! Težko preskušnjo si mi poslal! Kako trpi moje očetovsko srce! Dal si mi dva sinova; starejši je priden ter hodi po potih Tvojih zapovedi; mlajši pa, moj ljubljenec Joas, je zabredel na kriva pota! In njegovega spridenega življenja sem — žal — tudi kriv jaz sam! Zakaj sem mu dovolil preveč prostosti, zakaj sem bil premehak do njega ter ga nisem odločno svaril, ko so se začele v njem vzbujati hude strasti! Zakaj sem mu gledal skozi prste! — Ah, kako bridko obžalujem svojo slepoto! O, ko bi ga mogel pripeljati zopet na pravo pot! — Znabiti ga še rešim! Ali pa bo hotel poslušati glas žalujočega očeta? O, ko bi mati še živela! Njo bi še morda poslušal! Toda, žalibog! Ona že počiva v hladnem grobu! — Kje neki hodi sedaj moj nesrečni sin? — Poiskati ga hočem! Znabiti morem še ganiti njegovo trdo srce! (Bližajo se koraki.) Znabiti prihaja on! — Ne, to je moj starejši sin! (Gerzam vstopi.)

Drugi prizor.

Eleazar, Gerzam.

Gerzam. Pozdrav v Gospodu, moj dragi oče!

Eleazar. Bog te blagoslovi, moj sin! Ti si edina opora moje starosti! Toda! Kaj dela Joas, kod hodi nesrečni tvoj brat, ali si kaj čul o njem?

Gerzam. Ah, oče, nič dobrega ne! Po javnih hišah se potika s svojimi slabimi tovariši, ki so ga zapeljali. Samo veselice mu rojijo po glavi. Trezen ni skoraj nikoli! Povsodi dela neumne burke! Zares, on je sramota naše poštene rodovine! O, ko bi rajnka dobra mati še živeli, gotovo bi umrli žalosti nad spridenim sinom. Oče, zadnji čas je, da nastopite z vso ostrostjo! Z lepo besedo se pri njem prav nič več ne opravi! Moj Bog! Sin poglavarja celega rodu je pijanec ter se vlačí okrog z ničvrednimi potepuhi! Zares, sram me je, da sem brat njegov!

Eleazar. Nikar še ne obupaj, moj sin! Pojdi z menoj. Moliti hočeva h Gospodu, da naju razsvetli, kako bi mogla nesrečneža pripeljati zopet na pravo pot! (Oba odideta na levo.)

Tretji prizor.

Joas (sam, posluša). Da sta le šla! Kar zoprna sta mi in težko ju vidim! Kaj

neki sta o meni govorila? — Kaj prijetnega gotovo ne! Zares! Doma ne strpim več! Prav nobenega veselja mi ne privoščita več. V sobi naj bi vedno tičal kakor kak puščavnik! Poleg tega mi pa še vedno trobita, da me že bolé ušesa! In stari mi neče dati nobenega denarja več. Ne ostanem več tu, če me tudi priklenejo! Tla kar goré pod menoj! Mladost se mora iznoret; saj človek živi samo enkrat! Življenje hočem uživati in si prav nič ne odreči! Kupo veselja hočem izprazniti do dna; nihče mi tega ubranil ne bo! Ko se bo stari vrnil, mu bom povedal svoj trdni sklep, da hočem to dolgočasno deželo zapustiti ter se podati na lepe bregove reke Nil; tam hočem živeti veselo in brezskrbno! In moji tovariši bodo z menoj delili veselje! Dva prijatelja sta mi obljubila, da prideta! Zakaj jih neki tako dolgo ni?

Četrty prizor.

Joas in njegova prijatelja Giezi in Simon.

Giezi. Pokonci, stari mladenič! Kaj se držiš pusto, kakor kislá repa. Zdi se, da si slabe volje! Zdrami se! Vinski bratec ne sme biti pustež! Da veš!

Simon. Tako je, Joas! Giezi ima prav! Čmernost na stran! No, kako je z našo stvarjo? Ali si že navil starega, da ti bo izročil dediščino?

Joas. Še ne; ga še nisem dobil v pest! Ravno sedaj ga čakam; kmalu mora biti tukaj. Le kar brez skrbi bodi! Sit sem že večnih nauk in opominov! Naredil bom konec, prav gotovo!

Giezi. Prav tako, Joas! Pogum velja! Lepo in brezskrbno življenje nas čaka v Aleksandriji, prvem trgovskem mestu sveta!

Simon. Jutri odide tja velika karavana; tej se lahko pridružimo, ako imaš toliko poguma, da se iztrgaš zopernemu nadzorstvu svojega očeta!

Joas. Ti dvomiš nad mojim pogumom proti mojemu očetu? No, bosta videla! Zastavim vama svojo častno besedo, da bom še danes svojo dediščino terjal in jo tudi dobil, in če vse strune popokajo! Kar pripravita se za odhod; jutri zgodaj odinemo!

Giezi in Simon. Hura! — To je moška beseda! Le drži se! (Oba odideta.)

Peti prizor.

Joas (sam). Moj sklep je trden! Odtod moram! Ne maram, da bi stari vedno gledal za menoj in mi pridigal! Tudi ne trpim, da bi mi brat vedno očital! Mu bom že pokazal, da sem jaz sam svoj gospod. Njemu ni nič mari, kaj jaz delam in kod hodim! — Toda, ravnokar prihaja. (Gerzam vstopi.)

Šesti prizor.

Joas in Gerzam.

Gerzam (ostro). Da, tukaj sem, lepi brat! Ravnokar sem videl tvoja ničvredna prijatelja, kako sta vriskajoč in pojoč zapuščala našo hišo; mislil sem si koj, da ste sklenili že zopet kakšno novo neumnost!

Joas (zbadljivo). In ko bi jo tudi, kaj tebi to mari!

Gerzam (ostro). Kaj to meni mari, praviš? — Ako se moj brat pajdaši s takimi ničvredneži, je to sramota tudi zame!

Joas (žugajoče). Ti pa moje prijatelje kar pri miru pusti!

Gerzam (ostro in zaničljivo). Tvoje prijatelje? Lepi prijatelji to! No, jaz občudujem tvoj okus; take postopače, ki bi najraje od tujih žuljev živeli, imenuješ svoje prijatelje? Take potepuhe, ki spravljajo našo pošteno hišo v sramoto? S psi bi jih najraje pognal od hiše!

Joas (srdito). Kako? Tako se drzneš ti z menoj govoriti? Ali si mar ti moj varuh? Kdo pa te je za to postavil?

Gerzam (z veliko jezo). Ko bi bil jaz tvoj oče, bi tebe in tvoje nesramne prijatelje pognal iz hiše! Grdo je, da obkladaš s sramoto očeta in našo dobro družino! Sram te bodi, propalica, ki se pajdašiš z umazanimi postopači; niti za las nisi boljši od njih!

Joas (ves iz sebe potegne meč, Gerzam stori isto). Čakaj, te besede boš drago plačal!

Gerzam. Le približaj se mi, nesrečnej, naj tvoja kri izmije sramoto naše hiše. (Meča se križata.)

Sedmi prizor.

Prejšnja. Oče.

Eleazar. O veliki Bog! Kaj vidim! Moja sinova v dvoboju! Gospod, odpusti jima, saj ne vesta, kaj delata! — Ah, sinova moja, kakšno žalost delata svojemu staremu očetu! Kmalu bi bila postala bratomorca, kakor Kajn! — Bog vama naj odpusti veliko pregreho!

Gerzam (ostro). Ta nehvaležni človek, ta nesramnej, ki jemlje dobro ime naši hiši, ni moj brat!

Eleazar (milo). Potolaži svojo jezo, moj ljubi sin! — Še vedno upam, da bom zapeljanega nesrečnejša pripeljal na pravo pot. Pojdi, moj sin, in naju pusti samá.

Gerzam (s prikritim srdom). Slušati Vas hočem, moj oče; toda čakaj, nesramnej, pride dan, ko bova že obračunala! (Odide.)

Joas (kliče zbadljivo za njim). Dobro se imejte, milostivi gospod! Pokorni sluga!

Osmi prizor.

Eleazar. Joas.

Eleazar. Ah, sin moj, kako grenko žalost pripravljáš mojemu ubogemu srcu! Čul sem, da me hočeš celo zapustiti ter iti po svetu s svojimi slabimi tovariši...

Joas (mu seže v besedo). Oče! Kar prizanesite mi s takim očitanjem. Star sem dovolj; zato vem, kaj delam; Vaših nauk in opominov ne potrebujem. Pribito je! Jutri odpotujem! Jaz nisem več otrok! Prost hočem biti in sam svoj gospod! Dajte mi dediščino, ki meni pripada, in me pustite pri miru!

Eleazar (joka med govorom spridenega sina). Ubogi sin! Ali ti kaj manjka? Kako? Zapustiti hočeš svojega starega očeta, ki te tako ljubi?

Joas (jezno). To je moja zadnja beseda: jaz grem proč, pa je! Je vsaka beseda zastonj. Dajte mi dediščino!

Eleazar. Nesrečni sin! Ti dirjaš v lastno pogubo! (Odide.)

Deveti prizor.

Joas (sam). Vendar enkrat! — Kmalu bom prost. Nobeden me ne bo nadzoroval, nobeden me karal! Svoj gospod hočem biti ter si privoščiti, kar srce poželi! Potem bom srečen!

Deseti prizor.

Eleazar. Joas.

Eleazar (žalosten vstopi ter izroči sinu težko denarnico). Tu, moj sin, imaš svojo dediščino! Naj ti zapeljivi denar ne bo v pogubo!

Joas (vzame denar brezčutno ter odide, ne da bi zahvalil očeta ali se od njega poslovil).

Enajsti prizor.

Eleazar (sam). Ah, kako nesrečen sem! Srce mi poka žalosti! — Kaj sem storil? Zakaj sem mu izročil dediščino? — Nesrečni sin, kako se ti bo godilo? O neskončno usmiljeni Bog! ne kaznui ga v svoji jezi! Odpusti mu! Daj mu milost, da se izpreobrne! — Tvoj angel naj čuje nad njim, da se ne pogubi; pripelji ga kmalu nazaj na moje očetovsko srce!

(Zastor pade.)

Drugo dejanje.

Nerodno življenje izgubljenega sina v tujini.

Prvi prizor.

Joas sedi z Giezijem, Simonom ter nekaterimi drugimi tovariši v krčmi. Razposajena družba. Jedo, pijo, pojo, vpijejo vsi vprek v pijanosti. Pri več mizah igrajo s kockami. Joas in njegovi prijatelji sede spredaj na desno ter so najglasnejši in najbolj razposajeni.

Joas (udari ob mizo, da vsi obmolknijo). Da, prijatelji, to je življenje. Vedno smo veseli in židane volje; pijemo, pojemo, se veselimo, plešemo, igramo. Zapijmo veselo pesem:

Vinček, oj vinček moj, ti si moj, jaz sem tvoj.
Vince bom zmeraj piv, dokler bom živ!
Drumladi, drumladi . . . drumladi - djom.

Kadar jaz umrl bom, vinca več piv ne bom,
Den'te me v črni grob — firkel na grob!
Drumladi . . .

(Lahko se zapoje namesto te druga primerna pesem.)

Tako, tovariši, sedaj pa trčimo! Bah (malik pijanstva) naj živi!

Vsi (trkajo). Živio, živio, živio!

Joas. Le praznite kozarce, vse bom plačal jaz!

Vsi. Živel Joas! Ti si duša!

Giezi. Jaz predlagam, Joas, da napravimo kratko igro ter se s tem kratkočasimo.

Simon. Bravo! Jaz sem koj zraven!

Vsi (drug čez drugega). Jaz tudi, jaz tudi! (Postavijo večjo mizo na sredo ter se tako razvrsté, da je Joas na sredi; prejšnja stran je prosta. Igra se prične; čujejo se vzkliki, kakršni so v navadi pri igralcih. Drug za drugim stavijo vsoto denarja, eni zgubé, drugi dobé. Ko pride Joas na vrsto, stavi dvakrat več kot drugi ter izgubi, ker Giezi in Simon goljufata. Joas pokliče vina, Giezi skoči po kozarec ter skrivaj strese prašek vanj. Ko Joas kozarec v dušku izpije, mu omahne glava; kmalu trdno zaspi. Lepi tovariši si dado skrivoma znamenja; vsi vstanejo ter gredo tiho odtod; Giezi in Simon mu smejoč izprazneta vse žepe.)

Giezi (odhajajoč). Z Bogom! Dobro se imej, predobri prijatelj; ne vidimo se nikdar več!

Simon. Lahko noč, vanderček moj. kmalu se vesel zbudi!

(Tu naj se zastor zagrne za par minut.)

Drugi prizor.

Joas, potem krčmar in hlapec.

Joas (nekaj časa spi, potem se pa hipoma zbudi ter se ozira naokrog). Veliki Bog, kje pa sem? Kam pa so šli moji prijatelji? Kaj pa se je zgodilo?

Krčmar (vstopi). No, mladi gospod, ali ste se vendar zbudili? Pa ste trdno in dolgo spali. Solnce je že visoko na nebu.

Joas. Kje so pa moji tovariši,

Krčmar. Mladi gospodje so jo popihali, ko ste Vi zaspali ter so mi naročili, naj Vas pustim mirno spati, dokler se Vam zljubi. Gospodje so tudi rekli, da boste Vi vso pijačo plačali.

Joas. Koliko pa je računa?

Krčmar. Dvesto denarjev, milostivi gospod!

Joas (začuden). Dvesto denarjev! (Seže v žepe, jih obrne, pa nič ne najde; je vedno bolj razburjen in naposled ves iz sebe.) Gospod krčmar! Jaz sem okraden! Medtem, ko sem spal, so mi vzeli ves denar! Gospod krčmar, v Vaši hiši so me okradli!

Krčmar (zraste). Tako! Nazadnje boste pa še trdili, da sem jaz kriv tatvine? — Odkar so Vaši prijatelji odšli, ni stopila živa duša v to sobo. Pač nihče drugi Vas ni mogel okrasti, kot Vaši »prijatelji«! Zakaj se pa bratite s takimi postopači? Če pa ste že Vi okradeni, pa jaz nočem biti okraden; ako ne poravnate računa, Vas bom ukazal brez obotavljanja vreči v ječo, dokler ne poplačate dolga!

Joas (proseče). Ah, gospod krčmar, prosim Vas, ne storite tega; imejte usmiljenje z nesrečnežem, katerega so oropali.

Krčmar (mrzlo). Pri denarnih rečeh ne poznam nobenega usmiljenja. Sicer pa tako lahkomisljen človek, kakor ste Vi, ne

zasluži nobenega usmiljenja! Torej, plačajte, če ne . . . Hola! (Tleskne z rokama med kulise, služabnik prihiti.)

Služabnik (se prikloni). Kaj ukažete, gospod?

Krčmar. Pokliči takoj dva biriča! (Služabnik odide, krčmar hodi v ozadju gori in doli.)

Joas. Ah, moj Bog! Kako se bo še to izteklo! — Taki so bili torej ti dobri »pri-jatelji«, katerim na ljubo sem žrtvoval vse, očeta, brata, domovino, čast in vest! — Prekolnem jih, grde izdajalce! — Ha, ako bi jih dobil v pest, to bi jim plačal krivico, ki so mi jo storili! — Da (prime za meč), s tem-le mečem bi predrl srce brezsramnim izdajalcem!

Tretji prizor.

Prejšnja. Dva biriča.

Oštir (na Joasa kažoč). Ta mladi človek je včeraj zvečer s svojimi pajdaši tukaj popival ter dal besedo, da bo on poravnal ves račun. Ker pa nima niti beliča v žepu, zato vaju prosim, da ga zapreta v ječo, dokler dolga ne poravna.

Prvi birič (Joasu). V imenu postave Vam naznanim, da ste jetnik. Idite za nama v ječo! (Joas gre žalosten in nem, s povešeno glavo za njima.)

(Zastor pade.)

Tretje dejanje.

Izgubljeni sin živi kot suženj na neki pristavi.

Prvi prizor.

Joas, nekaj časa sam, potem njegov gospodar.

(Joas, z dolgimi, razmršenimi lasmi, z dolgo pastirsko palico v roki, sedi na leseni tnal; glavo podpira z dlanmi in premišljuje. Prizor se vrši na dvorišču neke pristave; v ozadju so naslikane svinje, ki žró iz koritov.)

Gospodar (pride in zavpije nad njim). Tako, lenuh, lenuhasti, zopet sediš ter preganjaš muhe! Ali mar misliš, ti lena klada, da sem te le zato kupil, da bi te zastoni redil?

Joas (ki je takoj skočil pokoncu, ponižno stoječ posluša). Ah, moj gospod, bodite usmiljen z menoj; prizanesite mi; truden sem, da skoraj omagujem.

Gospodar: Usmiljen naj bi bil s teboj, praviš? Kaj ti nisem skazal že preveč dobrot, ko sem te kupil? Postopač si bil in jaz sem te rešil, da nisi umrl lakote! Ali mi tako povračuješ moje dobrote? — Delat pojdi, lenuh, če ne, bo žvižgal bič.

(Joas na levo odide, od desne pride nadzornik.)

Drugi prizor.

Gospodar. Nadzornik.

Gospodar. Ravno prav, da prideš! Mislil sem te že poklicati!

Nadzornik. Kaj ukažete, milostivi gospod?

Gospodar. Dobro pazi na Joasa. To ti je lenuh, ki bi najraje kar cel dan spal. Priganjaj ga k delu, dajaj mu le pičlo hrane, tembolj mu daj občutiti bič!

Nadzornik. Bodite brez skrbi, milostivi gospod; bom že pomagal temu postopaču. (Prime za bič, ki mu visi ob boku. Oba odideta na desno.)

Tretji prizor.

Joas (vstopi od leve, nesoč težko butaro drv, jo vrže na tla ter sede nanjo; globoko vzdihne.) Ah, kako sem nesrečen. Kamnu bi se smilil. Tu sedim reven, zapuščen! Kako globoko sem se pogreznil! — Jaz, sin imenitnega kneza, sem postal zaničljiv suženj ter strgan in razcapan pa sem čredo teh nečednih živali. — Slabše se mi godi kot tem živalim. Valjal sem se v blatu pregreh in hudobij; zdi se mi, da sem postal grši, kakor te umazane živali. Zato sem pa tudi zaslužil, da sem prišel k njim v žalostno tovaršijo. — Ko so me izpustili iz ječe, so se me izogibali vsi ljudje. Naposled sem se moral zadovoljiti, da me je sprejel moj trdosrčni gospodar za sužnja, da bi ne umrl lakote. In vendar se še nisem do sitega najedel, kar sem tukaj. Celo svinje imajo boljšo hrano, kakor jaz. — Čakaj! (Vstane, gleda na

okrog.) Ker me nihče ne vidi, si hočem lakoto potolažiti z otrobmi, ki jih svinje žró! (Stopi v ozadje, stegne roko; kar priskoči nadzornik z dvignjenim bičem, ga udari ter zavpije nad njim.)

Nadzornik. Kako, ti se drzneš krasti svojemu gospodu, ti pes!

Joas (ponižno proseč). Ah gospod, usmilite se me vendar, jaz mrem lakote!

Nadzornik (jezno). Nazaj, prokleti pes! Tvoj gospod te redi mnogo boljše, kakor zaslužiš; svinje so več vredne, kakor ti! Ako te še enkrat zasačim pri tatvini, te bo ta bič tepel, da boš krvav. (Momljajoč odide, Joas gre žalosten na prejšnji sedež.)

Četrty prizor.

Joas (sam). Da, da, svinjam se godi mnogo boljše kot meni; saj smejo žreti, kolikor se jim zljubi. Kolikokrat sem jih že zavidal zaradi otrobi in bi rad ž njimi jedel, pa ne smem! — In kako hudo mi je šele pri srcu, ko mi misli uhajajo na moj dom in na mojega očeta! Koliko hlapcev v hiši mojega očeta ima kruha zadosti, jaz pa tu lakote umiram! (Skoči pokonci.) Vstal bom ter bom šel nazaj k očetu in mu bom rekel (poklekne:) Oče, grešil sem pred nebom in teboj; nisem več vreden, da bi bil tvoj sin; vzemi me vsaj za svojega hlapca. Objel bom njegove noge, mo-

čil jih bom s solzami ter ne bom prej vstal, dokler mi ne bo oče odpustil ter me sprejel med svoje hlapce. (Vstane.) Saj poznam njegovo dobro, milo srce; zares, rani sem to srce hudo s svojo črno nehvaležnostjo in grdim ravnanjem; toda prepričan sem, da mi bo odpustil. Saj mi še done v ušesih njegove besede pri slovesu: »Tukaj moj sin, vzemi svojo dediščino. Naj ti zapeljivi denar ne bo v pogubo!« — V trenutku torej, ko sem ga tako grdo žalil, me je imenoval še svojega sina ter mi je voščil le dobro. Ah, oče, kako se je tvoja bojazen tako grenko uresničila! Denar in prostost sta mi bila v pogubo! Toda, moj sklep je trden; zapustil bom ta žalostni kraj ter se bom vrnil k očetu. — Kdo mi bo branil? Mar li visoki zidovi, ki obdajajo pristavo? Ljubezen do prostosti mi bo dala peroti! Mar li me bodo zadrževali trdi nadzorniki in hudi psi, ki bi me najraje strgali, ako zbežim? Rad se podam v še tako veliko nevarnost, da le uidem temu bridkemu življenju, ki je grenkejša kot smrt! — Ali naj se mar bojim dolgega in težavnega pota skozi puščavo, kjer grozi smrt v tisoč oblikah? Toda, ne! Ne bojim se smrtnih nevarnosti. Tudi smrt bi rad pretrpel, da se le spokorim, da čujem le eno besedico odpuščanja iz ust svojega dragega očeta, ki sem ga tako razžalil. — Ah, moj Gospod in Bog, nakloni

mi to milost, da morem poklekniti k nogam svojemu očetu ter ga zaprositi usmiljenja; potem rad umrjem. Tudi svojemu blagemu bratu, katerega sem tako hudo razžalil, bom pokleknil pred noge ter ga s solzami prosil, da mi odpusti! — Toda, kaj odlašam? Zakaj se neki še mudim na tem strašnem kraju? — Proč, proč! Gospod, Bog mogočni, podpiraj me! (Vrže od sebe pastirsko palico ter zbeži.)

(Zastor pade.)

Četrto dejanje.

Izgubljeni sin se vrne k očetu.

Prvi prizor.

Joas (vstopi od desne, raztrgan, bos, z razmršenimi lasmi, težko hodeč, naslanjajoč se na palico; milovanja vredna postava; ugleda kamen na tleh). Vsesti se hočem; moje noge me ne držijo več pokonci; truden sem! Ah, koliko sem trpel na svojem strašnem begu! Prve dni sem se vedno tresel pred svojimi preganjalci; zatrepetal sem, ako sem le zaslišal lajanje psov; bal sem se, zdaj, zdaj bodo planili name psi ter me raztrgali s svojimi ostrimi zobmi. Trpel sem lakoto, žejo, vročino, mrz; le eno upanje mi je dajalo pogum, da nisem omagal, upanje, da bom kmalu zopet videl svojega dobrega očeta. (Vstane ter se ozira okrog.) Kako? Meli ne varajo oči? Ali ni to moja domačija? Te gore, drevesa? — Da, zares! Tam za onimle gorami leži moja domača hiša, hiša mojega očeta! — Kako glasno mi bije srce! — Kaj pa, če je moj dobri oče umrl med tem dolgim časom, ko sem bil z doma? — Strašna misel? Ne, ne! Moje srce mi pravi, da on še živi in da mi bo odpustil. Pokleknil mu bom solzan k nogam (poklekne) ter mu bom rekel: »Oče,

grešil sem pred nebom in pred teboj; nisem več vreden, da bi me klical sina; vzemi me za svojega hlapca!«

Drugi prizor.

Joas in njegov oče.

Eleazar (pride od druge strani, objame Joasa; odmor; nihče izmed obeh ne more izpregovoriti; naposled reče Eleazar:) Moj ljubi sin!

Joas. Moj dragi oče! (Se izvije očetu iz rok, zopet poklekne ter kliče s prosečim glasom.) »Ah, oče! Grešil sem pred nebom in pred teboj; nisem vreden, da bi me imenoval svojega sina.« (Oče mu brani dalje govoriti ter ga vnovič ljubeče objame; Joas joka bridke solze.)

Eleazar. O predragi moj sin! Kako iskreno hvalim Gospoda, ker te je pripehjal nazaj v moje naročje! Vsak dan sem molil zate, da bi se povrnil; vsak dan sem zahajal na oni-le grič, odkoder se lepo vidi po širni ravani, ter sem zrl v daljavo, kdaj se vrne moj nesrečni sin. In danes, vendar enkrat, sem te ugledal tam v daljavi; moje stare, opešane oči tvojega obraza sicer niso mogle razločiti; toda moje očetovsko srce mi je reklo: »On je!«

Joas. Ah, ljubljeni oče, kako nevreden sem jaz tvoje ljubezni!

Eleazar. Kar sem te ugledal, sem kar pozabil svojo slabost; moje stare noge so

se pomladile ter so me urno ponesle tebi naproti, ljubi sin! Sedaj se hočemo veseliti. Ne govori mi nič več o tem, kar se je zgodilo; vse je za vedno pozabljeno in odpuščeno; sedaj rad umrjem, ker sem našel svojega izgubljenega sina. (Služabniki so doslej spoštljivo gledali oddaleč, Eleazar jih pokliče.)

Tretji prizor.

Eleazar. Joas. Dva služabnika.

Eleazar. Hitro, služabnika, prinesita takoj najlepše oblačilo Joasu ter ga oblecita; na roko mu dajta prstan in nove čevlje na njegove noge. (Eden služabnikov hitro odide.) Potem pa hitite k čredi, priženite sem pitano tele ter ga zakoljite; napravili bomo pojedino ter se bomo veselili. Kajti, ta moj sin je bil mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je zopet najden! (Drugi služabnik odide; prvi služabnik pride z novim oblačilom, ki je Joas takoj obleče. Oče ga še enkrat objame ter odide, najdenega sina za roko vodeč, proti levi.)

(Zastor pade.)

Peto dejanje.

Joas se spravi s svojim bratom Gerzamom.

Prvi prizor.

(Oder ostane nekaj časa prazen; od leve se sliši vesela godba in petje.)

Gerzam (sam, vstopi od desne ter posluša začuden godbo). Aj, kaj čujem? Kaj pomenijo ti veseli zvoki? Kaj neki se je pripetilo v hiši, da slišim ob tem ne- navadnem času godbo v naši hiši?

Drugi prizor.

Gerzam. Služabnik.

(Služabnik prihiti od leve na oder. Gerzam ga ustavi.)

Gerzam. No, kam se ti pa tako mudi? Kaj pa vendar imate v hiši; kaj vendar se je zgodilo?

Služabnik. Vaš mlajši brat se je po- vrnil in oče je ukazal zaklati pitano tele zato, ker se je zopet zdrav povrnil. (Slu- žabnik gre hitro na desno.)

Tretji prizor.

Gerzam (sam). Tako! Ta postopač, ta lopov se je povrnil! In oče njemu na čast ukaže zaklati pitano tele . . . (Hodi razburjen gori in doli.) Grom in strela, to je pa že preveč! Ako bo ta ničvredni člo-

vek v naši hiši, potem jaz ne stopim več čez prag. Eden mora od hiše, on ali jaz. Naj oče izbira med nama!

Četrty prizor.

Gerzam. Oče.

Eleazar. Ljubi sin, pridi vendar noter in se veseli z nami. Glej, že tako dolgo sem hrepenel po tem dnevu in sedaj me hočeš ti žaliti?

Gerzam (jezno). Glej, oče, toliko let ti že zvesto služim ter sem ti bil vedno pokoren; toda še nikoli mi nisi daroval kozliča, da bi svojim prijateljem napravil pojedino. Sedaj pa, ko se je vrnil ta tvoj sin, ki je pognal vse svoje premoženje z ničvrednimi tovariši, si dal njemu na čast zaklati pitano tele.

Eleazar (milo). Moj ljubi sin! Ti si vedno pri meni in vse, kar je moje, je tudi tvoje. (Ga prime za roko.) Gostijo smo pa morali napraviti in se veseliti, ljubi Gerzam; kajti ta tvoj brat je bil mrtev ter je zopet oživel; on je bil zgubljen in je zopet najden!

Peti prizor.

Prejšnja. Joas.

Joas. Dragi brat! Glej, tu klečim pred tvojimi nogami; s solznimi očini te prosim odpuščanja. Ah, prizanesi in odpusti mi, kar sem grešil proti tebi, saj sem to že

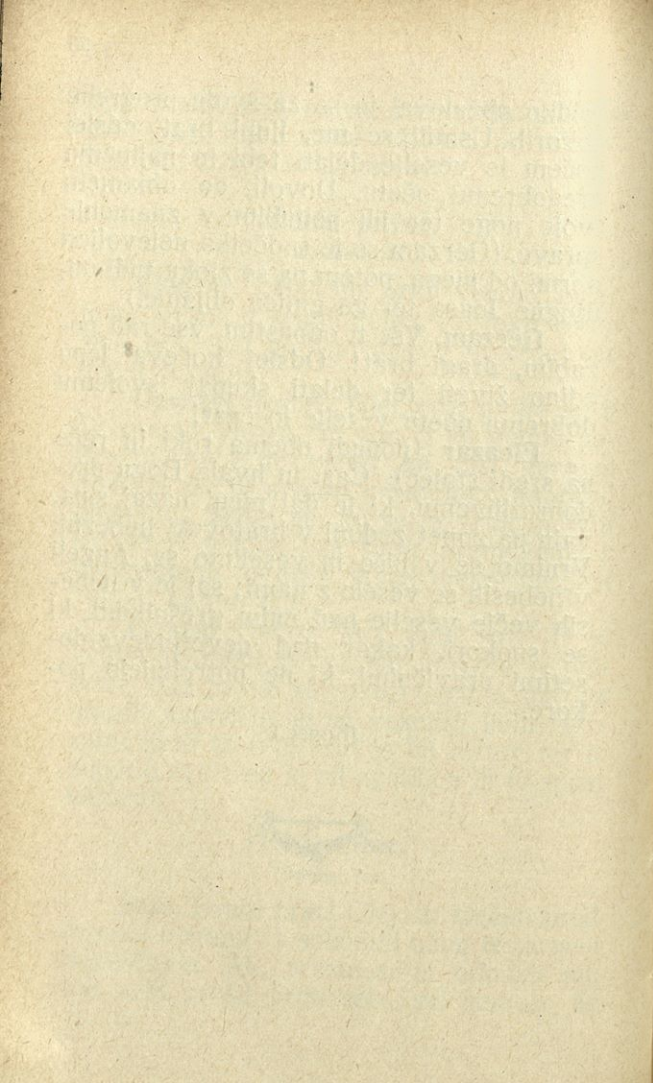
bridko obžaloval in se za svoje pregrehe pokoril. Usmili se me, ljubi brat, cdslej hočem le veselje delati tebi in najinemu predobremu očetu. Dovoli, da objamem tvoje noge ter jih poljubim v znamenje sprave. (Gerzam se je spočetka nejevoljen obrnil od njega, potem pa se zjoka tudi on, dvigne Joasa ter ga ginjen objame.)

Gerzam. Vse ti odpustim, vse rad pozabim, dragi brat! Odslej hočeva lepo edino živeti ter delati skupaj svojemu dobremu očetu veselje in čast!

Eleazar (ponudi obema roki in reče na sredi stoječ). Čast in hvala Bogu predobrotljivemu, ki je dal meni nazaj sina, vaju pa zopet zedinil v bratovski ljubezni. Vrnimo se v hišo in veselimo se. Angeli v nebesih se vesele z nami; saj je v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devetindevetdesetimi pravičnimi, ki ne potrebujejo pokore.

(Konec.)

V ječi.

Burka iz vojaškega življenja v enem dejanju.

Prosto po nemškem Fr.

O s e b e :

pl. Korun, stotnik.

Robas, vojaški jetničar.

Škrl, podčastnik.

Belin, prostak.

Straža.

V. 151

1

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

OF THE

OF THE CITY OF BOSTON

OF THE CITY OF BOSTON

OF THE CITY OF BOSTON

OF THE CITY OF BOSTON

OF THE CITY OF BOSTON

OF THE

Prvi prizor.

Soba v vojaški jetnišnici. Na levi več vrat. Na desni miza s pisalnim orodjem.

Robas (nastopi z zvežnjem ključev v roki). No, zdaj je vse v redu. Nič mi ni, če pride prav takoj stotnik ali celo major pregledovat. O, jetničar Robas še ni bil nikoli zanikarn v svoji službi. Petnajst let že zvesto služim Veličanstvu cesarju (salutira) in bom služil zvesto, dokler me ne pozove najvišji Gospod vojskinih trum. Deset let že srečno gospodarim in vladam v tej hiši, dasi imam same nezadovoljneže pod streho. V mojo hišo ne pride nihče rad, vun gre pa vsak z veseljem. Seveda, ječa je ječa! Pa kaj se hoče? Vendar noben hotel v mestu ni tako poln, kot je moj. Vedno imam vse sobe oddane, dasi nimam toliko natarjev, sobaric, postrežnikov in Bog ve kaj še vsega, kar imajo drugi hoteli. (Pogleda na uro.) Zdaj moram pa brž nad zapisnik »tujcev«, ki so se danes pri meni naselili, da ga oddam stotniku. Kar urno pero v roko! O, saj pravim, Robas ni bil še nikoli zanikarn v službi, saj bi drugače ne služil že petnajst let deželnemu najvišjemu gospodu, presvetlemu cesarju.

(Salutira.) Vsak ne ve, kaj je vojak, jaz pa vem dobro. (Sede in piše.)

Dnevno poročilo vojaške jetnišnice.

V zaporu so:

1. Prostak Keber Janez, tri dni zapora radi zarjavele puške.

4. Topničar Šter Franc, v preiskavi, ker je zaspal na straži. (Zmajuje z glavo in preneha s pisanjem.) Grozna zanikarnost! Na straži zaspati! Za-spi na stra-ži! Tak otep bo zaspal še v vojski — bo ustreljen, pa se še ne bo zbudil!

3. Desetnik Bajde Boštjan, pet dni zapora radi pijanosti. — O ta krava! Napil se je tako, da je v gostilni zamenjal vojaško kapo s staro polhovko! Ali je to vojak? Kaj?

4. Topničar Šter Franc, v preiskavi, ker je rekel častniku »mulc«. — To je disciplina!

5. Huzar Klanšek Martin, dva dni zapora, ker je pretepal konja z metlo. — Tudi lepa reč!

No, zdaj je konec teh litanij. To je družčina! Res, take ljudi imam pod svojo streho, da mi gredo lasje pokoncu. Seveda, če kdo ne ve, kaj je vojak, kaj mora vojak biti, potem ni čudno. Radoveden sem, koga bom neki še danes sprejel na stanovanje.

Drugi prizor.

(Podčastnik Škrl in prostak Belin vstopita.)

Škrl (vojaško pozdravi in naznani). Prostak Belin, 17. pešpolka, 3. stotnije, tri dni zapora.

Robas (Belinu). No, prijatelj moj, mi-dva se pa že poznavata, ne? Gotovo ti je zelo všeč pod mojo streho? Si bil pa že spet pijan ali pa si spal na straži kot polh?

Belin (nedolžno odkima z glavo). O ne, tega pa ne.

Robas. Molči! Zdaj se boš pa še kregal, misliš? Molči kot grob! Jezik za zobe! Glavo pokoncu! Pete vkup! Trebuh not! Prsa vun! Tako! Zdaj se pa le hitro izgubi v luknjo!

Belin (se obrne in hoče v zapor).

Robas. Stoj! Kaj imaš vse s seboj? Pokaži!

Belin. O nič.

Robas. Kaj? Nič? Čakaj, bomo takoj videli. (Mu preiskuje žepe.) Kaj pa je to? Žveplenke — čemu ti bodo? Ali mi misliš hišo zažgati? Ali bi celo rad napravil razsvetljavo v ječi? Je ni prav nič treba. V temi se tudi lahko sedi, še lažje.

Belin. Saj nisem mislil — — —

Robas. Molči! Kaj pa spet to? (Mu otipava obleko.) Kanon in bombe! Ta človek ima s seboj cel magacin! Založen je

kot kakšna trdnjava v vojnem času. (Iz-
vleče izza obleke dolgo klobaso.) Klo-
basa! Čudno, da ni privlekel ta človek s
seboj cele svinje! — Podčastnik! Pozor!
To takoj naznanite gospodu stotniku!

Škrl. Prosim, ali naj klobaso vzamem
s seboj?

Robas. Na noben način ne. To ostane
tukaj v dokaz Belinove sleparije. Zdaj ga
preiščem še dalje. (Vzame mu z glave po-
krivalo, pa se vsujejo na tla smodke in
cigarete.) Tri milijarde rekrutov! Pod
kapo ima pol ljubljanske tobačne tovarne.
Kaj neki še ima vse pri sebi? (Otipava
mu noge, izza čevljev izvleče steklenico.)
Kaj pa spet to? (Odmaši, povoha in pije.)
Aha! Pristna slivovka! Škrl, pokusite še
Vi in tudi to naznanite stotniku!

Škrl (pije). Zares, čisto »natur« sli-
vovka.

Robas (izvleče Belinu iz žepa še de-
narnico). No, tega se je tudi še manjkalo:
v žepu ima celo banko. (Odpre denarnico
in šteje.) Ena, dve, tri, štiri, pet kron
50 vinarjev. Denar spravim jaz, in ko pre-
staneš kazni, dobiš nazaj vse štiri krone.

Belin. Prosim, saj je bilo pet kron
in —

Robas (mu seže v besedo). Molči!
Ko pojdeš iz ječe, dobiš nazaj tri krone —
in mir besedi.

Belin. Kakor zapoveste! (Zase.) Zdaj je najboljšo, da molčim, sicer ne dobim niti vinarja.

Robas (odpre vrata, ki vodijo v ječo). Tako! Marš! Srečno pot! (Belin odide v ječo, Robas pa zaklene za njim.) Ta fant je že na varnem in na gorkem.

Škrl. Ej, to je navihanelec prve vrste. Gospod ječar, prosim, pazite, da Vam kake ne zagode, da bi se Vam potem smejal v pest.

Robas. Kaj? Meni bo kaj zagodel? Meni, ki že 15 let zvesto služim Njega Veličanstvu cesarju (salutira)? Jaz mu zagodem, da mu bodo še na stara leta odskakovala ušesa. Sem imel zaprte že vse drugačne tičke.

Škrl. Vem, vem, gospod ječar. Hotel sem Vas samo opozoriti, posebno še zato, ker zna Belin izvrstno posnemati stotnikov glas. Nedavno je spravil s tem več častnikov v veliko zadrego in strah. Kar zaklical je na hodniku, pa so prihiteli vun in mu tako salutirali kot majorju.

Robas. Že mogoče; mene pa ne bo imel za norca. Abtreden!

Škrl. Na povelje! (Odide.)

Robas (sam). Glejte si no, kako prav mi je prišlo tole! Žena mi je že zjutraj tožila, da je dobila danes prav slabo meso. (Ogleduje klobaso.) Tale klobasica se bo pa res prilegla. Sam jo ponesem v ku-

hinjo, toda prej moram oddati stotniku dnevno poročilo. Je že zadnji čas. (Spravlja papirje skupaj.)

Belin (v ječi posnema glas stotnika Koruna.) Narednik Robas!

Robas (skoči pokoncu, se postavi po vojaško.) Gospod stotnik! Na povelje! (Začudeno.) Zdi se mi, da me je klical gospod stotnik? O, kako sem se zmotil. (Zopet zravnava papirje.)

Belin (zakliče kot prej). Narednik Robas!

Robas. Na povelje! (Pomisli nekoliko.) Aha, že vem. Belin uganja svoje burke. Le naj jih! Ga bo že minilo.

Tretji prizor.

Stotnik Korun (pogleda skozi vrata, Robas ga ne vidi.) Narednik Robas!

Robas (pregledujoč papirje se zadere). Butelj, bodi tiho, če ne jih dobiš po grbi!

Korun. Robas! Habt acht!

Robas (še vedno ne zapazi stotnika). Molči, koza, kramp neumni!

Korun (pristopi k Robasu in ga prime za rokav). Kaj pa Vam je? Ali se Vam je zmešalo?

Robas (se obrne, zagleda stotnika, prestrašen odskoči, salutira in zajeclja). Na po-povelje! Pro-pro-prosim!

Korun (ga začudeno gleda). Vse v redu? Kam ste namenjeni?

Robas (še vedno salutira, plašno). Dnevno naznanilo sem Vam mislil nesti, go-go-gospod sto-sto-stotnik.

Korun. Nesite ga v mojo pisarno. V kateri celici je prostak Belin? (Robas pokaže.) Dobro, dajte mi ključe, moram govoriti ž njim. O Vašem obnašanju se pa pogovoriva pozneje. (Robas odda ključe in odhajaje požuga za stotnikovim hrbtom proti Belinovi celici.)

Četrty prizor.

Korun (odpre Belinovo celico). Belin, vun!

Belin (pride iz ječe in se postavi pred stotnika). Na povelje, gospod stotnik!

Korun. Belin, ali Vas res ne bo nikoli srečala pamet? Večkrat sem Vas že prijateljsko svaril in opominjal, pa vse nič ne pomaga. Škoda Vašega očeta, s katerim sva dobra prijatelja, ker mu delate le sramoto in napravljate večno žalost. Zadnje čase se mi je že skoraj zdelo, da ste se nekaj poboljšali; zdaj pa vidim, da sem se zmotil. Kako lahko bi bili že avanzirali za desetnika, če bi le natančno opravljali službo in pustili svoje burke. Ali Vam je res ječa tako všeč, da vedno silite vanjo?

Belin. O, gospod stotnik, ječa pa ne. V tej luknji je hujše kot v Danielovem levnjaku. To ni ječa, to je menažerija.

Korun. Zakaj to?

Belin. Miši in podgan kar mrgoli notri. Malo je manjkalo, da mi ni ena zlezla v žep. O drugih skóčicah in lázicah niti ne govorim.

Korun. Pazite, da govorite resnico! Golazen je torej v ječah, miši in podgane? Ali res? In mrčes?

Belin. Na povelje, gospod stotnik. Govoril sem čisto resnico.

Korun. Tako torej, take so ječe! Pa vedno berem v Robasovih poročilih, da je v vseh prostorih najlepši red in najstrožja snaga. Kakšna je hrana?

Belin. Vsi pravijo, da je popolnoma neužitna. Kruh ves plesniv, in Robas niti sveže vode ne prinese.

Korun. To je vendar škandal! Moram priti tej zadevi do dna. Sam se hočem prepričati, kako ravna Robas z jetniki. Čujte, Belin! Jaz grem za četrť ure v Vašo ječo, Vi pa me zaklenite in potem se skrijte zunaj na hodnik. Če ne bo čez en četrť ure Robasa nazaj, pridite mi odpret. Ste razumeli?

Belin. Razumel, gospod stotnik.

Korun (gre v ječo, med vratmi se obrne). Pazite, samo en četrť ure bom notri, da veste! (Korun odide v ječo, Be-

lin ga zaklene in obesi ključe na žebelj. Salutira za stotnikom v ječo.)

Belin. Dobro zabavo, gospod stotnik! Bo moral mož že malo delj počakati tu notri kot en četrť ure. Druščino mu bodo delale miši in podgane, lahko jih nauči ta čas defilirati. (Gre k mizi.) O jej, tu so pa še moje smodke in svalčice! Kako se mi bodo prilegle! (Eno nažge.) No, seveda, klobasica me je tudi še počakala, res poštena klobasa, ker tako vé za svojega gospodarja. (Jo dene v žep.) Danes se mi pa res izvrstno godi. Ampak gospod stotnik je blaga duša. Bog ga ohrani še dolga leta! (Salutira.) No, veliko mu to ne bo škodovalo, če je malo zaprt. Da sem jaz stotnik, se dam zapreti vsak dan eno uro. Zdaj pa le brž odtod, da me Robas ne zaloti! Z Bogom, gospod stotnik! (Se prikloni proti celici in odide.)

Peti prizor.

(Robas nastopi.)

Robas. Poročila sem se srečno iznebil, hvala Bogu. Zdaj moram oddati še ženi klobaso, da mi jo skuha za kosilo. (Išče.) Kje pa je? — Saj sem jo vendar pustil na mizi. Gotovo jo je že vzela žena. O ta ženska, kako je prebrisana, kar moje misli je uganila.

Korun (v ječi). Narednik Robas!

Robas. Ta vražji Belin se že spet oglašá. Čakaj me! Zagodel ti bom, da boš pomnil.

Korun (trka na vrata in kliče glasneje). Robas!

Robas (stopi k ječi). Če ne daš miru, pokličem stražo in ti jih dam naštetí petindvajset, da boš opoldne videl zvezde. (Gre k mizi.) Zdaj bo menda dal mir? (Sede in prižge smodko.) Čudno, zdi se mi, da jih je bilo prej več?

Korun (trka še bolj na vrata in zbija z nogo). Robas! Narednik Robas!

Robas. Še enkrat se mi oglasi, pa ti bom primaruha poskrbel, da boš sedel v luknji dve leti.

Korun. Pamet, gospod Robas! Odprite, če ne Vas spravim pred vojaško sodišče.

Robas. Ha, ha, ha! Če bi ne bil danes slučajno dobre volje, ali bi ti nategnil ušesa, da bi se vlekla za teboj. Le lepo miruj! Pomnil boš, kdaj si imel Robasa za stražnika.

Korun (srdito razbija po vratih). Grom in strela! Robas, odprite vendar. Jaz sem stotnik Korun. Ali me ne poznate po glasu?

Robas. Če ne bi zagotovo vedel, da je tu notri Belin zaprt, pa bi res skoro mislil, da je stotnik Korun, tako izvrstno

ga oponaša. Le potolaži se, moj Belinček, četudi si slepil častnike, mene pa ne boš.

Korun. Če ne odprete, pri duši Vas zagotovim, da boste degradirani.

Robas. O jej! Boš pa potem ti avanziral za majorja, čeljust oslovska.

Korun. Lepo Vas prosim, Robas, odprite! Belin me je zaklenil tu noter.

Robas. Ehej! Zdaj je pa že bolj ponižen; zdaj pa že prosi. Tri dni boš sedel tu notri, če se magari tudi postaviš na glavo. Razumeš?

Korun. Za Boga, Robas, verjemite vendar, da sem jaz stotnik Korun. Odprite vendar in pogledjte; Belin je ušel. (Razbija po vratih.)

Robas. Ha, ha, ha, Belin je ušel! Kako pa! Meni ušel! Da, da, rad bi ušel, pa ne bo; o, meni še ni nihče ušel, pasja dlaka! Praviš, da si stotnik Korun? Zaredi mene si lahko stotnik kanon, če hočeš. Tri dni si moj gost, in če ne miruješ izlepa, boš pa rad izgrda.

Korun (se zaletava v vrata). Konjska smrt! Zdaj je pa šale dosti; če odprem vrata, Vas razkrehnem s sabljo, grdoba zanikarna, razkoljem od vrha do tal.

Robas. Kaj? Zdaj pa še grozi in zmerja, razbija in ropota kot razbojnik. (Skoči pokoncu.) Zdaj je pa tudi moje potrpežljivosti konec. (Vzame ključce.) Zdaile

se mi pa le pripravi! Boš videl, kdo je Robas. (Odpira vrata. Vrata se odpró in iz ječe skoči ves razsrjen stotnik in potegne sabljo. Robas odskoči iznenaden in plane za mizo.)

Robas. Milost, milost, go-go-gospod sto-sto-stotnik!

Korun (zakliče). Straža, vun! Straža vun!

Šesti prizor.

(Škrl in Belin vstopita.)

Škrl. Gospod stotnik! Narednik prosi pojasnila, zakaj ni Belin v ječi.

Robas. Be-be-belin!

Korun. Peljite Belina v garnizijski zapor. Priti mora v ječo do sodnega dne.

Belin (napol jokaje). Ah, odpustite, gospod stotnik. Kaj bo počela moja mati, če to izve. Umrla bo žalosti in sramote.

Korun. Nobene besede z Vami! Vi pa, Robas, bi bili to uro gotovo ob službo, če bi se ne bili vendarle dobro obnašali. Pridete pa v preiskavo zaradi nesnage v ječi in zaradi lažnjivih poročil. Vse drugo pregleдам, ker vem, da je Belin preslepil že druge, bolj previdne.

Belin. Ah, gospod stotnik! Imejte usmiljenje! Sveto Vam obljubim, da se bom poboljšal.

Korun. Nobenega usmiljenja s človekom, ki me je tako grdo speljal na led.

Ali nisem rekel, da mi morate odpreti čez en četrť ure?

Belin. Saj sem gotovo mislil odpreti čez četrť ure, pa nisem mogel. Ko sem prišel iz te sobe, me je zalotil gospod narednik, in misleč, da sem ušel, me je dal takoj zapreti v posebno sobo.

Korun. Ali je res, Škrl?

Škrl. Na povelje, gospod stotnik. Belin je bil zaprt, dokler nisem prišel jaz in ga privedel semkaj.

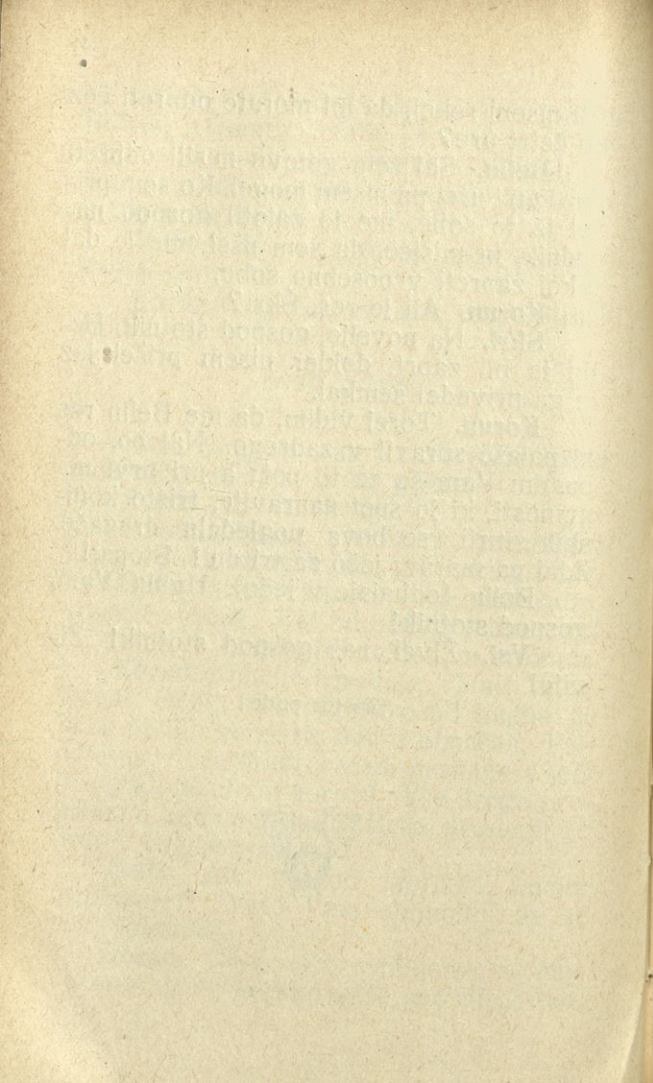
Korun. Torej vidim, da me Belin res ni nalašč spravil v zadrego. Naj bo, odpustim Vam še za to pot; a pri prvi neumnosti, ki jo spet napravite, tristo konjskih smrti, se bova pogledala drugače. Zdaj pa marš v ječo za tri dni! Stopaj!

Belin (odhajaje v ječo). Hvala Vam, gospod stotnik!

Vsi. Živel, naš gospod stotnik! Živijo!

(Zastor pade.)

Ljudmila.

Igrokaz v petih dejanjih.*

(F. M. Fris.)

* Igrokaz je našim pokrajinam le prilagoden, in zato zgodovinskega ozadja ni presojudi z zgodovinskega stališča.

Ljubimka.

První kniha z cyklu "Ljubimka"

(v. 1. a 2.)

První kniha z cyklu "Ljubimka"
v. 1. a 2. kniha z cyklu "Ljubimka"
v. 1. a 2. kniha z cyklu "Ljubimka"

Predgovor.

Z nobenim narodom se Franki niso toliko bojevali kakor s Sasi, ki so na vso moč branili svojo pogansko vero in svobodo. Stanovali so po vsej severni Nemčiji, na sedanjem Westfalskem in Hanoverskem. Od Frankov jih je ločila reka Rena (ali Ren). Trdovratno so se ustavljali pobožnim misijonarjem ter kaj radi hodili čez mejo ropat. Ko je Karol Veliki zasedel prestol, bila mu je prva skrb, spraviti Sase pod svojo oblast ter jih kaznovati zato, ker so pobili mnogo krščanskih duhovnikov in razdjali veliko cerkva. Vojna je trajala, z malimi presledki, 30 let. Sase je vodil hrabri in izkušeni Vidukind. Dolgo so se upirali, naposled so se pa morali podati premogočnemu nasprotniku. Vojvoda Vidukind in saški knez Alboin sta sprejela sv. krst. Tudi drugi Sasi so se dali krstiti ter se z vnemo poprijeli krščanskih nauk, ki so jih oznanjevali duhovniki osmih škofij.

Po tolikih zmagah se je razprostirala frankovska država v začetku 9. stoletja od Severnega do Jadranskega in Sredozemskega morja, od reke Ebrona pa do Labe in Dunava.

Osebe:

Ljudmila, opatinja samostana Škofja Loka.

Vanda, } hčerki saškega vojvoda Vidukinda.
Slavica, }

Grozdana, čarovnica in poganska duhovnica.

Elizabeta, }
Angela, } gojenke, oblečene v nošo srednjega
Berta, } veka; torej lahko popolnoma rimsko,
Ana, } v barvanih tunikah.
Tekla, }
Pavla, }

Uršula, } nuni redovnici.
Veronika, }

Marijana, samostanska potovka.

Služabnica.

Kraj dejanja: Škofja Loka in okolica, za časa
Karola Velikega.

Prvo dejanje.

Soba: Več deklic sedi pri delu, predejo, šivajo itd.;
Ljudmila jih poučuje.

Angela. O ljuba mati, kako strašno je to: venomer sedeti takole mirno in le delati pa delati! Dajmo se rajši kaj pogovarjati. O kako lepo bi bilo, da bi nam povedala o onih starih pesmih in o junaških povestih, ki si jih danes prepisovala iz starih knjig. Prav res! Še enkrat lažje in hitreje bi delale, in jutri, — jaz obljubim v imenu vseh — bomo ves dan na vso moč pridne.

Ljudmila. O dobro vem, Angela, da ti nič kaj ne ugaja mirno delo, in da bi rajši veselo skakala okoli in prepevala kakor ptiček. Ni li tako, Angelica? O gotovo, presti in šivati ni polovico tako lahko, kakor sedeti pod drevjem in sanjati o dnevih prostosti. Vendar pa vam, ljubi otroci, rada povem kaj zanimivega, kar sem danes prepisovala iz starih knjig, ker vem, da rade poslušate stare zgodbe. Toda morate biti pa jutri toliko pridnejše.

Vse (veselo). O saj bomo, ljuba mati!

Ljudmila. No, poslušajte! Brala sem danes o čudnih ženah — sibile so jih ime-

novali pogani —, prerokinje so bile. Prihodnost se je pogostokrat razgrinjala pred njihovimi očmi. Zato so napovedovale mnogokrat vnaprej, kaj se bo vse zgodilo. O taki ženi — Abulneja ji je bilo ime, in je živela, ko je vladal v Rimu veliki cesar Avgust — o njej torej vam povem. Ta cesar je nekoč poklical k sebi Abulnejo, ker je hotel izvedeti, kaj vse se bo še zgodilo na svetu. Abulneja pa mu je vsa prevzeta in polna svetega ognja govorila: »Glej, že je rojen kralj nebes, ki bo vladal v slavi vse čase. Že se bliža novi čas, v duhu ga gledam, kako je blizu in kako padajo pred njim stari bogovi!« (Zasliši se trkanje na vrata.) Pa čujte, nekdo trka! Kdo neki prihaja, kdo neki bo?

Veronika (pride). Hitro pojdite, častita mati! Težko Vas že pričakuje neka uboga, bolna žena. Telesnega zdravja išče pri Vas in tudi tolažbe potrti ubogi duši.

Ljudmila (vstane). Zdaj pa, otroci, bi rada videla, katera izmed vas zna molčati in katera bo mirno nadaljevala svoje delo!

Angela. Jaz, ljuba mati, jaz!

Ostale. In jaz — jaz tudi — pa jaz — o prav vse!

(Ljudmila odide. Nekaj časa je vse tiho. Angela se ozira sanjavo skozi okno, Elizabeta pa globoko vzdihne in zašepeče Berti:)

Elizabeta. Ti! Kako je že bilo ime onim ženam, ki so prerokovale prihodnost?

Berta. Sibile so jih imenovali, če sem prav razumela. — Toda, kaj si tako globoko in žalostno vzdihnila?

Elizabeta. O ljube tovarišice, čujte! (Vse poslušajo radovedno in obstanejo z delom, Elizabeta pa tiho pripoveduje dalje.) Ko je prej mati Ljudmila pripovedovala o tistih skrivnostnih ženah, ki so ljudem naznanjale prihodnost, spomnila sem se s strahom neke take žene. Oj, kak svet strah so imeli naši ljudje pred njo! Nihče si ni upal prestopiti praga njene dupline v temnem gozdu, kjer je prebivala samotno. Veleđa ji je bilo ime, in čarovnica je bila.

Ana. Povej, povej naprej, Eliza! Kaka žena je bila to? Saj veš, da jih pri nas ni, in da nič ne vem o vaših bogovih in o vaših poganskih navadah.

Elizabeta. No vidiš, Veleđa je bila čarovnica in pa hkrati duhovnica bogov.

Angela. No povej! Zakaj pa te je bilo strah, ko si se domislila nanjo? Ali je bila mar tako strašna in hudobna? Ali ti je naredila kdaj kaj žalega?

Elizabeta. Tega ravno ne! Toda že otroke nas je bilo strah, če smo le od daleč zagledali čarovnico. Večkrat je prišla iz svoje temne dupline k oltarjem naših bogov v svetem logu, pa le takrat, kadar

so sklepali o kakih imenitnih zadevah in vpraševali bogove za svet. Takrat pa je prišla oblečena v belo platno, velika žena sivih las in sivih oči — oh, oči je imela take kot žareče oglje! Ona sama je takrat darovala bogovom, sama zaklala sveto živino in prerokovala. Možje pa so jo poslušali spoštljivo in molče. Tudi se je govorilo, da zna ta žena čarati in da večkrat v temnih nočeh jaha po zraku na divji mački. (Deklice stisnejo glave skupaj in strmé poslušajo.)

Berta. Jaz sem tudi že slišala o takih ženskah in pa o ponočnih divjih lovcih.

Elizabeta (hitro). Gotovo misliš na divjo vojsko? O, to je resnica; že oče in mati sta mi pripovedovala o njej. Ravno v temle času, ko so najdaljše noči — dvanajst jih je — tedaj divja ta peklenska vojska in razsaja v temni noči. In strašno je takrat, ko tuli in stoka in grmi in šumi po zraku! Naprej Morana, za njo dolga, grozna vrsta duhov in med temi tudi čarovnice.

Angela. O strahota! Ali čujete, kako tudi danes zunaj divjá in buči? Kar groza me je! Mogoče je Morana s svojo drhaljo!

(Deklice se ozirajo vse v strahu proti oknu in se še tesneje druga k drugi pri-
vijejo. Zunaj buči vihar. Naenkrat pa zadoni glasen, hripav glas iz roga. Vse zavpijejo in poskočijo.)

Vse. Oh pomagajte — Morana — čarovnice — bežimo — molimo!

(Vtem vstopi Ljudmila; deklice skočijo proti njej in jo obkolijo.)

Ljudmila. Kaj pa ta hrušč, otroci! In to vpitje, kaj pa to?

Elizabeta. O mati! Gotovo je divja vojska, ki zunaj divja! Kaj naj drugega pomeni ta glas roga v temni noči? O, Morana je s čarovnicami!

Ljudmila (smehljaje preteč s prstom). O ne, ne! Ne zunaj, ampak tule notri v sobi je divja vojska (pokaže na deklice), — da ste tako neumne! Gotovo niste ubogale in ste prelomile obljubo in za kazen ste slišale zdaj divjo vojsko.

Angela. Pa povejte, mati, kaj pa se je zgodilo, da se v tako pozni uri še trobi?

Ljudmila (porogljivo). I, kako naj to vem? Mogoče kdo trobi nalašč, ali pa je kak škrat ali drug duh kaj zatrobil premodrim devicam!

Berta. O povejte, mati! Ali se je kaj pripetilo? Gotovo mora biti kaj posebnega!

Ljudmila. Pamet, otroci, pamet in poslušajte: Karol, naš veliki kralj, nam pošilja danes dve ljubi deklici — sestri sta, in sicer iz daljnega Saškega. Obedve sta še poganki in ne še prerojeni v zveličevavni vodi sv. krsta. Njihov oče je padel v boju s kraljem — bil je to imeniten vojvoda

svojega ljudstva. In odtedaj je izginila tudi mati. Kralj pa je obdržal deklici v poroštvo. Zdaj, ko sta dolgo hodili iz kraja v kraj, hoče modri kralj, da se priučita tu v našem samostanu šivanju, prèdenju, branju, pisanju in kar je drugih takih potrebnih opravil. Posebno pa želi, da se seznanita s sv. nauki Kristusovimi. Zato pa upam in pričakujem od vas, kakor tudi veliki kralj Karol, da jih boste sprejele z ljubeznijo in jih imele kot prijateljice.

Elizabeta (nevoljno). Poganki sta še, in te naj ljubim?

Ljudmila. Otrok! Ali nisi tudi ti še nedavno bila poganka? Ali se še nisi naučila, kaj velewa naš Učenik? Ali si že pozabila priliko o usmiljenem Samaritanu? Ne, tako ne smeš govoriti, otrok! Sicer tudi ti, dasiravno krščena, nisi ver-na učenka našega Gospoda in Zveličarja! Ali ni rekel: Blagor usmiljenim, ker bodo dosegli usmiljenje?

(Zastor pade.)

Drugo dejanje.

Pod drevesom sedi čarovnica Grozdana. Precej velika, vsa siva ali pa črnih las. Nekaj časa sedi tiho, glavo podprto z roko. Ogrinjalo ji pokriva glavo napol.

Grozdana (čez nekaj časa). Skoro bo leto, kar blodim iz kraja v kraj in iščem, pa brez uspeha. In še ni potov konec! — Ali jih ne bom dobila, katere iščem? Mar bo zastonj ves moj trud? (Preneha.) O vi višnji bogovi, pomagajte mi, ve velmoči! Moram jih dobiti, četudi življenje zastavim v to.

(Medtem prihaja kmečka, priletna žena, z velikim jerbasom na glavi; govori naj kolikormoč podomače.)

Marijana. Buzarada vendar, da moram po taki poti, pa tako težko nositi. Oh, kako se vendar godi bogatinom! No, pa kaj čemo, ko moramo pa tudi trdo trpeti na svetu. (Zagleda tujko, obmolkne in jo opazuje, potem pa ogovori:) No, ljuba žena, kakor se mi zdi, tudi Vas nekaj tišči. Čeravno ne jerbas na glavi, pa morda kaj na srcu? Ne delate ravno prav veselega in zadovoljnega obraza! (Obmolkne in čaka odgovora; toda tujka jo le zaničljivo

pogleda in molči naprej.) Ja, ja, težek je pa takle jerbas; skoro mi je glavo stisnil med pleča, pa imam vendar precej trdo bučo. Enkrat me je moj ranjki mož — e kaj čemò, saj mi ga je že zdavnaj Bog vzel — v prejšnjih letih še, ko je ravno oglje pekel, s porakelnom oplazil nekaj po buči. Sicer sem res padla okoli kot prazen žakelj, in le toliko sem še zavpila nad njim, pa tudi zato, ker sem bila jezna: »Ti zlodjev dedec, ti pijana muha!« — No, kaj sem že hotela reči? Ja, že vem: Okoli sem padla, in nato je naš kovač — veste ponj je moj stari precej tekel, zato ker se naš kovač dobro zastopi na bolezni, ga ne najdete boljšega — k temu je moj mož koj skočil, ko sem ležala napol mrtva. To veste, da rad me je pa strašno imel, moj mož; najrajši bi me bil pojedel iz same ljubezni ali káli, in živela sva kakor Adam in Eva v raju — eh, kaj sem že hotela povedati? Veste, moj spomin je bolj nakratko narejen in mi vse uide kakor voda skozi rešeto, — ja, tako je bilo, se že zrajam! Kovač je dejal možu: »Veš kaj, Boštjan, ko bi tvoja žena ne imela take čepinje, pa bi jo bil gotovo ubil.« (Čez nekaj časa, ko si je obrisala potno čelo, nadaljuje.) O ja, to so bili lepi časi, ko je živel še moj ranjki; včasih je res bil malo nevšečen, hudo pa nikoli ni mislil. Jaz sem mu večkrat rekla: »Veš, stari, je že prav, če me včasih malo

pretepeš; pa veš,« sem mu rekla, »vse kolikor je prav«; takó sem mu rekla, in mi je vselej prav dal. — In kako lepo je nazadnje umrl (si obriše s predpasnikom solze). Dolgo je pokašljeval in nosil svojo nadduho; že parkrat prej je hotel umreti; pa se mu je vselej skazilo, dokler ga nazadnje res ni smrt vzela. — Ja — ja, tako je na svetu, lepo po vrsti: drug za drugim. Jaz bi še —

Grozdana (jo prekine:) Povejte mi, žena, odkod pa prihajate? Vidi se Vam, da ste zares trudni, toda jezik Vam teče še vedno dobro.

Marijana. Ja, veste, jaz sem naredila danes že dolgo pot, ker sem samostanska potovka! Ja, ja — nihče bi mi jih ne prisodil, in vendar jih nosim že šest čez šestdeset. Še zdaj mi pravijo, da mlada »ven vidim«, ampak kaj šele, ko sem bila res mlada! Ja, takrat sem bila pa res čedna in lepa, kakor bi bila namalana. Saj mi je šele zadnjič nekdo rekel: »Nihče ne bi verjel, da ste bili v mladosti tako zavbersko dekle. Zato bi se bila že zdavnaj zopet lahko možila; pa sem si mislila: Takega kot je bil rajni Boštjan, ga ne dobiš več, če iščeš po celem svetu, in zato sem rajši odrekla. Ja, zdaj pa čutim, da lezem v starost; v ustih zmeraj manj zob in še ti se mi majejo; lasje pa kar v šopih padajo z glave.

Grozdana. Zato pa postaja, kakor se mi zdi, jezik toliko mlajši. Toda čujte, rekli ste, da ste samostanska potovka. Ali je tu Škofja Loka, in pa kako daleč je še do tja?«

Marijana. Ja, Škofja Loka, v pol ure ste pa tam.

Grozdana. Povejte mi, ali bodo nune pač sprejele popotno tujko čez noč?

Marijana. I, menda gotovo; saj morajo biti po naši veri kolikormoč gostoljubne. Ja, opatinja Ljudmila sama umiva potnikom prašne noge in jim streže pri jedi. Pravijo, da je svetnica. To jaz kaj rada verjamem, saj je bolj angelu podobna kot človeku. Le pomislite, če sem pri njej, si skoro ne upam govoriti, in ko bi mi šlo za smrt, bi si ne upala, in zaklela ne bi, ko bi mi kdo ponudil še toliko denarja, čeprav včasih rada malo zabuzaradam. Drugače pa preklinjevanje ni moja navada. O vsak mora pritrditi, kako je opatinja dobra, tiha in ljubezniva kakor kak angel. Ko sem bila pred leti bolna, oh, kako se je zavzela zame, bolj kot lastna mati. Zato sem ji pa tudi na sv. Martina dan prinesla nalepšo gosko, da bi jo bil človek snedel kar s perjem kosmato in še celo sama sem zložila voščilo in sem ga govorila. Sicer nisem kdove koliko učena, ampak posrečilo se mi je pa le, vse kar je res! Samega veselja so se vsi smejali in celo opatinja so se

na vso moč ljubeznivo smejali. Saj Vam voščilo lahko povem. Takole sem rekla:

Gos, to je ena žival,
da je boljših na svetu mal';
najprvo se mora zvalit',
potem se debelo zredit'.
Le, če je gos debela,
je je opatinja vesela!

Grozdana (zasmehljivo:) Lepa hvala, je že dovolj! Vidim, da je res lepo voščilo, in da znate!

Marijana. O, saj znam še naprej in Vam lahko tudi vso povem, ker Vam je všeč.

Grozdana. Povejte mi rajši, ali so v samostanu samo nune, ali je še kaj drugih ljudi?

Marijana. O, prav veliko nun je, pa svetih in dobrih, da morajo zmeraj v druge samostane za prednice. Tudi kadar ustanove kak nov samostan, vedno pošljejo prednico iz našega. No, zdaj bom pa svoje voščilo povedala naprej.

Grozdana (jo prekine:) Ali imajo v samostanu tudi kaj drugih ljudi?

Marijana. O, seveda; vse polno imenitnih gospodičen imajo, same grofice iz vseh krajev. Nekatere izmed njih bodo tudi postale nune; med njimi so tudi lepe, imenitne in strašno bogate. Meni to kar ne gre v glavo; no, pa kaj meni to mar?

Ene se pa uče. Kaj pa se tako dolgo uče, pa ne vem in tudi ne razumem, ko bi mi tudi kdo razložil, pa me tudi nič ne briga. Čakajte, ali nočete še naprej poslušati, kako je bilo moje voščilo?

Grozdana (vznemirjena). Ali so v samostanu samo frankovske deklice?

Marijana. Frankovske? O kaj še, Bog ne zadeni! Iz Pašerskega in Pemskega in Saškega, še celo iz Laškega so. Ja, te iz Saškega (skrivnostno), te so še nevernice, in ena se noče na noben način pokristjaniti. O, to Vam je prevzetno in svojeglavno seme! Če prav vem, je hči nekega vojvoda (zaničljivo), enega izmed tistih divjih Saksov; veste, ni nič kaj prida. O, jaz bi jo že izmodrila in ji izbila iz butice pogansko prevzetnost. Nič jesti bi ji ne dala in nekaj prav gorkih in mastnih vsak dan: to bi ji hitro pomagalo. Pa kaj čemo — te v samostanu so menda preneumne in premalo brihtne za kaj takega! Samo izlepa, in nič drugače kakor s samo ljubeznijo. Jaz sem že dvajset let kristjana.

Grozdana (vsa vzradoščena). Povejte mi, kako je ime tisti prevzetni deklici?

Marijana (jo začudeno pogleda). Saj sem že vedela za ime, pa sem zopet pozabila. Pa saj se Vam ravno tako zdi kakor meni, če prav vidim, da je neumno, ker jo pusté v njeni trmi. Pa zdaj se moram odpraviti; temni se že, in pravijo, da ni nič

kaj varno tamle na križpotu. Onale lipa tam bila je prej posvečena boginji Živi, in zdaj ponoči tam straši. Lejte, zato so pa postavili križ pod drevo! Pojdite z mano, da se Vam kaj ne pripeti.

Grozdana. Moram še malo počiti. Žive in njenega drevesa se ne bojim (se zaničljivo smeje).

Marijana (samazase). Poglej, poglej te sovine oči, kakor bi kresale ogenj! (Odhaja.) No, pa srečno! Bog Vas varuj!

Grozdana (pomiga z roko). Srečno!

Marijana (odhajaje). Ne vem, kako se me je naenkrat polastil tak strah. Pri tej-le pa že ne bi hotela biti. Bog bodi zahvaljen, da ni šla z mano! Skoro, da bi umrla same groze. To pa ni kar vse tako, brrr . . . kar stresa me, Bog nas varuj coprnic!

Grozdana (čez nekaj časa). Ali sem res dosegla, po čemer sem tako hrepenela? Našla, kar sem toliko časa iskala! (Vstane odločno in kakor poživiljena.) Mora biti — nobenega dvoma ni! O višnji bogovi, zmagali ste! (Navdušeno, kakor da vidi v prihodnost:) Vanda, Slavica, veselita se, pomoč je blizu! Skoro se bo raztegnil po vajini saški domovini bojni klic in jaz vidim, kako hite iz vseh koč možje, neustrašeni bojevniki, njim na čelu pa knežja hči, veselo pozdravljena z zmagoslavnimi klici: »Na Franke, na kristjane!« Naprej in strimo vezi, ki nas ovi-

rajo in priborimo si nazaj izgubljeno prostost! O, že se, narod moj, bliža rešitev tvoja! Vesêli se in glasno vriskaj! Prostost te pozdravlja, narod saški, rešitve zvezda ti zopet vzhaja in srečo ti prinaša pomladansko solnce!

(Zastor pade.)

Tretje dejanje.

Na samostanskem vrtu.

Angela. Povej mi, Elizabeta, kako da si nekaj tednov sem tako žalostna? Nič več nisi tista vesela Lizika, kakor si bila; ni več v tebi prejšnjega veselja in življenja, ki je kakor solnčni žarek prevejal vso našo družino. Kakor oblačen jesenski dan se vlačiš po naši hiši. Kaj ti je? Daj, razodeni mi, kaj ti razjeda srce?

Elizabeta. Ljuba Angela, kako naj ti povem, kaj mi kljuje v srcu kakor črv? Glej, odkar sta v naši hiši ti dve sestri iz Saškega, je izginila vsa moja dobra volja in nisem več srečna. Mlajšo, Slavico, prav lahko vidim, toda Vande — moram reči odkrito — ne morem pogledati prijazno. Kar jeza in sovraštvo mi vstaja v duši, če jo le vidim. Kaj si neki domišljuje ta prevzetna poganka, da nas prezira in oholo gleda na nas, gleda kakor kaka kraljica na svoje dekle? Kaj neki misli ta neumnica, da je? Saj sem tudi jaz — kakor ona — knežjega rodu. Ampak povem ti, da skoro pokažem tej ošabnici, kaj se pravi

prezirati mene, hčer plemenitega rodu! O, ta Saksonka, kako jo sovražim!

Angela. Meni se pa zdi, draga Lizika (veš, kar odkrito ti povem), da ni prav in kar naravnost greh je, če nosiš v svojem srcu tako jezo in sovraštvo! Pa čuj — nekdo prihaja! — Vanda je. Daj, hitiva k večerni molitvi, in prosim te, Lizika, bodi zopet vesela! (Odideta. Vanda pride. Počasi in zamišljeno se vsede k vhodu paviljona.)

Vanda. Že so minili skoro trije meseci, kar prebivam v tej hiši božjega miru — sama vsa nemirna — duša polna trpke žalosti in bolečine, srce raztrgano, razjedeno od boli. Ujeta — jaz hči Vidukinda, največjega izmed vseh naših vojvod, in ujeta tudi moja sestra Slavica! O ljuba mati, da se morem jaz zjokati na tvojem srcu! Pa, ah, ljubeče materino srce ne bije več! Oče tudi mrtev! Narod moj pa v sužnosti, podrta svetišča naših bogov! O sramote, o bolečine! Ubogo srce, daj, počimi! In Slavica, ta dobri otrok, kako veselo se giblje v tej hiši! Le včasih vidim, kako se ji svetijo v očeh solze, kakor dragoceni kameni. Kaj drugega so kakor solze, ki jih joka za ljubimi starši, za mrtvimi junaki! Dobri otrok niti ne čuti sramote, da je ujeta in dana v poroštvo, da ostane v sužnosti naše ljudstvo. Neznana ji je še bolečina, ki trga meni dušo in me napol-

njuje z besnim sovraštvom. O, prav dobro vem, da Slavici ugaja vera kristjanov, (ona ima tako mehko srce!) — toda meni ne, meni pa ni po volji ta nauk miru, ki mi je pa prinesel le nemir in nesrečo. (Molči dalj časa.) O dom, o prostost, o vi domači gozdi, vi sveti gaji naših višnjih bogov! In ve tovarišice moje mladosti, kaj vas ne bom videla več? O, da bi se mogla izjokati! Odprite se zatvornice oči in jokajte solze, grenke, žgoče solze za izgubljeno srečo. — Toda srd vas je posušil in ustavil vaš tok! (Zopet molči. Z rokami zakriva obraz. Naenkrat pa se zgane in poskoči ter poslušakajoč se nagne proti drevju.) Čuj! Kaj pa je to? Ni bila li to pesem, naša božna pesem? Sem li sanjala? Odkod ta glas? (Zopet posluša.) Ne, ne, ni prevara — to je naša pesem. So li škratje, da me vznemirjajo s pesmimi duhov? So li dobre vile, ki me hočejo tolažiti? (Gre proti drevju in se ozira v daljavo.) Nič kakor temna noč in črni oblaki se vlečejo po nebu. Pa čuj! Petje nun odmeva iz samostana! (Iz daljave se čuje petje nun. Vanda se vsede in zopet zakrije obraz. Potem zopet izpregovori.) O, da je ta nauk Kristusov tudi tako mehak, tako sladak, kakor to petje! (Med drevjem ali pri oknu se pokaže obraz čarovnice.)

Grozdana (zavita v temen plašč in s kapuco čez glavo, izpregovori tiho). Van-

da, čuj! Jaz sem Grozdana! (Vanda se ozre proti oknu in zatrepeče vsa v strahu. Stopi nazaj in seže po bodalo pod obleko.)

Vanda (zase). Kako je prav, da sem si obdržala očetovo bodalo, ta dragi spomin očetove slave. Praznje sanje so, ki mi vstajajo v glavi. (Hoče oditi.)

Grozdana (nekoliko glasneje in vsiljivo). Vanda, čuj! Ne sanja se ti; res je, kar slišiš! Pridi k meni, dragi otrok!

Vanda (se ustavi in ozre, vendar ostane). Po glasu je to velika duhovnica bogov! (Medtem se pokaže Grozdana vsa pri oknu. Razpne svoj plašč in si vzame z glave kapuco.)

Grozdana. Odkar so vaju odpeljali s Slavico iz očetnjave, iskala sem vaju neutrudno, a nisem našla nikjer sledu za vama. Od mesta do mesta, iz kraja v kraj sem potovala, oh kolikrat v velikih nevarnostih in v pomanjkanju, dokler vaju vendar nisem našla v tem samostanu, našla s pomočjo velike boginje Lade. O, pojdi sem bliže, ljubi otrok, in ne boj se! Kaj stojiš, kakor da si okamenela in strmiš vame? Pridi in daj, da te pozdravim, plemenita kneginja, čeprav v sužnosti. Toda povem ti: da te oprostim, kneginja, zato sem došla! (Vanda se približuje boječe.)

Vanda. Nisi li duh? Si li res živa kakor mi, iz kosti in iz krvi? (Grozdana

medtem vstopi, prime Vando za roko in jo poljubi.)

Grozdana. Da, pozdravljam svojo kneginjo. (Vanda jo strastno objame in krčevito joka. Grozdana jo gladi po laseh.)

Vanda. Srčno pozdravljena poslanka iz moje drage domovine. Tisočkrat pozdravljena od mene pregnanke! (Joka.)

Grozdana (čez nekaj časa). Da te rešim tvojih suženjskih okov, sem prišla sem, poslana od mogočnih bogov. Čuj torej, otrok, nimava časa za dolg pogovor! Skoro bo končana v samostanu molitev, in iskali te bodo po vrtu. (Odločno.) Bežati morata s Slavico z menoj odtod, nazaj v očetnjavo — in sicer takoj jutri. Ko bo ura odbila ponoči deset, upam, da vaju dobim tu na tem mestu. Preskrbela bom vse, za konje in za brešno, in srečno se mora iziti naš beg.

Vanda. Grozdana, to ni mogoče! Zastavili sva svojo besedo, da ne beživa. In nadalje pomisli! Gotovo nas zalotijo, preden dojdemo v domovino.

Grozdana. Lej, lej! Mislila sem vedno, da saško dekle ne pozna strahu, ko se gre za prostost! Kar se pa tiče dane besede, le nikar ne skrbi! Tem potuhnjenim kristjanom je ni treba držati! Toda, ko bi bila vedela, da hči velikega, najslavnejšega našega kneza tako rada služi kristjanom, ne nastopila bi bila te dolge poti.

Vanda. O jaz nisem strahopetna! Toda — gorje! — bojim se tega nevarnega podjetja; strah me je pred odločilnim korakom.

Grozdana (kolikor moč zbadljivo). Lej, lej! Ne bi si bila mislila, da si rojena za muno. Gotovo boš vzela kuto in potem čepela do smrti med zidovjem? O, kako krasno mora biti, živeti takole prihuljeno v pusti celici dolgo, dolgo vrsto let, brez strahu, da bi te kdo ukradel!

Vanda. Grozdana, ne norčuj se! — Imej usmiljenje!

Grozdana. Ne norčujem se; le slikam ti tvojo prihodnost, kakšna bo, če ne ubežiš z mano.

Vanda. Ne morem! Že zaradi Slavice ne, ki gotovo ne bo privolila.

Grozdana (mrzlo). Torej čuj mojo zadnjo besedo, neumno dekle, preden za vedno odidem! (Prepričevalno in navdušeno.) V domovini naši tli povsod, in vse nestrpno pričakuje bojnega klica, kdor je pravi drzni Saksonec. Kar hrepene ljudje po boju, in srce jim užiga želja po krvavem klanju, po boju na življenje in smrt. Le nekaj jih še zadržuje, da se vzdignejo, in to sta vedve, ki bi se morale v sovražnikovih rokah pokoriti za vse ljudstvo. Zato sem se dvignila in odšla, da vaju najdem in oprostim in vaju slovesno pripeljem na očetovski dom, k zvestemu na-

rodu, ki vaju bo sprejel navdušeno. (Še silneje.) In potem boš ti, hči Vidukinda, razvila drzno in mogočno bojno zastavo in ukajoč ti bodo sledili, kneginja, junaki v krvavi boj. (Kakor zamaknjena.) In ko bo narod tvoj kakor vihra grmel čez deželo kristjanov in jo poteptal v prah, ustanovila boš novo kraljestvo, v katerem bodo vladali naši bogovi. Da, otrok, usoda te kliče na pomoč v rešitev domovine! Za narod, za bogove se moraš žrtvovati in bojevati — in zmagala boš! In izmed vrst hrabrih in plemenitih knežijih sinov si boš izbrala najslavnejšega za moža in živela boš slavljenja od vsega naroda. In od kneginje, junakinje, bo pel naš rod še tisoče in tisoče let po tvoji smrti. — (Zaničljivo.) Toda, saj tebi je ljubše, da ostaneš ponižna dekla kristjanov v temle samostanu. Dobro, bodi! Izpolnila sem svojo dolžnost, ki mi jo je naložil nekdanj tvoj oče. Velel mi je: ko ne bosta on in tvoja mati več živela, naj skrbim za vaju do zadnjega diha, skrbim kakor rodna mati. Toda, ko ti pride na uho poročilo, da se je saški narod vzdignil in ti bodo v strahu pripovedovali kristjani o naših zmagah in o naši osveti; ko boš krščena kakor pobožna kristjana zatajila vero svojih očetov, takrat se boš gotovo spomnila mojih besedi, a drug knez bo vladal kakor knez - rešitelj saško očetnjava in

njene rodove, in drugo kneginjo — ne tebe, Vanda — bo slavil narod v svojih pesmih. Grem! — Še nekaj! — Ali še nosiš bodalo, ki ti ga je zapustil nekoč tvoj junaški oče in ti je rekel: »Otrok, vzemi to bodalo in zabodi ga vsakemu v črno srce, kdor bi izdajal naš narod in njegove bogove! Dà, suni si ga sama v prsa, Vanda, ker si izdala svoje ljudstvo! (Hoče oditi, toda Vanda, vsa prepadena, jo zadržuje.)

Vanda. Grozdana, ostani! Storim, kar zahtevaš.

Grozdana. Tako je prav, otrok, da si se izpametovala!

Vanda. Toda, kaj naj naredim s Slavico?

Grozdana. Pregovori jo, kakor veš in znaš!

Vanda. Poizkusila bom, pa ubogala ne bo.

Grozdana. Zakaj pa nosiš očetovo bodalo?

Vanda. Mar naj jo umorim? Slavico? Oh, tega pa ne morem. Ne, rajši umrjem sama zavržena in prokleta!

Grozdana (čez nekaj časa). Petje nun je utihnilo. (Posluša.) Če noče Slavica, pa pridi sama! Zdravstvuj! Milostni bogovi naj te varujejo, vodijo in pripeljejo k sreči! (Odide.)

Vanda (sama). Ali sanjam, ali je res, ali so samo blodnje bolnega duha, ki hlepi po prostosti? Svoj narod naj oprostim suženjskih vezi, ko sama zdihujem v njih! Otrok, dekle, tako slaba, tako brez moči! Še nikdar se nisem zdela samasebi tako revna kakor zdaj, ko moram biti polna moči. (Nekaj časa premišlja.) Dobro vem, da je narod oboževal mojega očeta in da obseva si'aj njegovega imena tudi mene, hčer njegovo. A vendar: strah me je, in z boječim srcem nastopam trnjevo pot slave. (Čez dalj časa.) Ne morem drugače; izvršiti moram veliko delo! Sveta dolžnost mi je, bogovom sem dolžna in domovini — in pa tebi, oče, tvojemu junškemu spominu! Oh, obdajaj me, duh ljubega pokojnika, ki žaluješ onstran groba nemaščevan! Dà, maščevala te bom jaz, tebe, ki so te umorili kristjani. In ko bodo gorele krščanske vasi, in bo krščanska kri pojila našo zemljo, takrat se vzraduj, veliki junak, ti oče moj! To bodi tvoja smrtna daritev. Da, proč, strahopetna bojazen! Poizkusiti hočem. O glej, že se mi vije venec slave, časti in sreče okrog glave! Vse, kar se mi nastavi na pot, vse potepam v prah. Naprej torej — in nazaj nič več. (Odide.)

(Zastor pade.)

Četrto dejanje.

Vanda se izprehaja po vrtu; Slavica hiti proti njej in ji pade okoli vratu.

Slavica. O Vanda, draga sestra moja, daj, da se zjokam od veselja na tvojem srcu! Ah, poslušaj sladko, čudovito novico! Ob njej se mi topi srce veselja! Zgodilo se bo, po čemer sem tako željno hrepenela, po čemer sem zdihovala toliko dolgih tednov. (Zaihti.) Ti me začudeno gledaš? O, le poslušaj. Jutri že bom prerojena, k novemu življenju v vodi svetega krsta. O kolika sreča! Toda, kaj si se ti tega tako ustrašila? Kaj me gladaš tako grozno? Kar strah me je? — Si li bolna, Vanda? — Tako bleda si in vsa se treseš. (Hoče jo objeti.)

Vanda. Proč, proč, nesrečno dekle! Ti izdajaš domovino in vzvišene bogove! Proč! Izdajica! Groza me navdaja, če te zagledam.

Slavica. Vanda! Sestra! Si li ob um? Kako si izpremenjena! Še nikdar nisi bila taka!

Vanda. Še nikdar! Toda znaj, kakšna sem! Povem ti: jutri pobegneš z menoj iz tega kraja suženjstva in sramote! Nazaj

morava v domovino; bogovi naju kličejo; treba je v blagor naroda. — Kristjane, naše zatiravce moramo kaznovati za njih sirovosti, za njih napuh. Kri padlih junakov kliče po maščevanju! Narod hoče maščevanja za neskončno sramoto, v katero ga je pahnil ošabni zmagovavec. Tudi naš oče čaka še osvete. Naj mar čaka zaman krvi sovragov kot maščevalni dar, ki naj ga potolaži in mu da miru v domovanju bogov in junakov? (Zaničljivo.) Krščanskemu Bogu na ljubo, ki je umrl kakor ropar na sramotnem križu grešne smrti, temu na ljubo hočeš ti izdajsko zapustiti višnie bogove? Ti noro dete! Razumeš moj srd?

Slavica. Res, neumljivo mi je, draga sestra, vse, kar mi govoriš! Ti praviš: medve naj kaznujeva sovražnike; medve naj maščujeva naše drage ranjke; medve naj oprostiva saški narod jarma kristjanov, medve! Ne veš li, da so to poizkušali nekoč veliki junaki, kakor silni Albuin in vseh največji, naš oče. Kar ti drzni junaki niso dosegli, hočeš doseči ti, ki si še otrok. Nadalje, o poslušaj me draga Vanda, glej, saj te jaz ne zaničujem. Le počim naj te! Naši stari bogovi so le izrodek domišljije in ničvredne spake naše zmote. Le eden živi, in ta je Bog, ki ga ponižno molimo mi kristjani; Bog, ki ni izrodek domišljije, ampak, ki troedini

večno biva. O sestra, ti ne poznaš sreče, ki izvira v ponižnem krščanskem srcu! Prosim te, oprosti se starega napuha in srda, pa upogni glavo in koleno pred svetim križem! — Toda kaj se tako bliska tvoje oko? Tako divje in tako ošabno? Kaj škriplješ jeze in srda? O Vanda, ti veš, da te ljubim z vsako žilico svojega srca; ti veš, da bi z radostjo daroval svoje življenje za tvojo srečo! Toda tega te prosim: nikar ne zahtevaj, da omadežujem svojo dušo z grehom in zatajim Kristusa, svojega Boga!

(Slavica skuša prijeti Vando za roko, toda ta jo odpahne z divjo strastjo. V tem prideta Angela in Elizabeta. Slavica in Vanda se ozreta. Slavica pobesi oči osramočena in presenečena, Vanda pa zaničljivo meri deklici.)

Elizabeta (zabavljivo naglas). Lej, Angela, lej! Če hočeš videti čarovnico, polno strupa in žolča, poglej tole. Zdi se mi, da tudi na dnu pekla nimajo boljše podobe onemogle jeze, sovraštva in peklenškega srda, kakor je tale lepi obraz poganke iz saške dežele. Ha, ha, ha! (Se smeja zaničljivo.)

Angela. Fuj, Elizabeta, kako grdo! Kar si govorila, se mi zdi, da ti je vdihnil sam satan.

Slavica. Gotovo; duh Kristusov ni, ki govori iz tebe, Elizabeta!

Vanda (trepeta jeze). Umazala bi si svojo knežjo roko, če bi te udarila po tvojem predrznem licu in nesramnih ustnah. Za dekle bi bil komaj opravek, da ti z pasjimi biči premikastijo kosti, takemu pobožnjaškemu otroku krotkega krščanstva. (Odide s povzdignjeno glavo; pride Ljudmila.)

Ljudmila. Kaj pa je? Ali se je zgodila nesreča? (Angeļi in Slavici:) Kaj ihtita? (Elizabeti:) In ti — kako si prepadena kakor prikazen iz groba. Kaj pa vendar je? Torej govorite! Vsa sem prestrašena!

Angela. O mati, Elizabeta ni bila blaga! Vando je razžalila smrtno.

Ljudmila (Elizabeti). Ti otrok ti, da mi delaš take bridkosti!

Elizabeta (vsa v solzah). O mati, saj Vas nisem mislila žaliti. Toda ne morem prenašati in trpeti napuha, ki kipi iz tega dekleta!

Ljudmila. Preden ti naložim kazen, pojdi v kapelo in prosi Boga milosti. Potem pa moraš skesano prositi Vando odpuščanja, ker si jo tako žalila.

Elizabeta. Kaznujte me, mati, kolikor drago! Toda odpuščanja prositi ne morem. (Ihtéč odide.)

Ljudmila. Dajmo, otroci, molimo za Elizabeto, da se priuči ponižnosti in ljubezni do sovražnikov. In za Vando, ubogo

Vando, molimo, da jo Bog razsvetli in ji da nebeško luč spoznanja!

Slavica. O Bog, svoje življenje, ti rada darujem zanj! O, kako rada umrjem, če le njo rešim! (Ljudmila in Angela odideta, Slavica pa se vsede na klop.)

Slavica (sama). Kam neki je šla Vanda? Oh, kako hudo jo je razžalila Elizabeta! O, da bi ji mogla spraviti iz glave ta nesrečni, strašni naklep — beg v domovino! Ne morem umeti, kaj jo je izpremenilo v tako kratkem času? V par urah! — Odnekdaj že je bila ponosna in neupogljiva; toda srce njeno je bilo plemenito, dobro in nepokvarjeno. (Umolkne.) O Bog, iz globočine vpijem k Tebi, daj, stori Ti, da se bo izšlo vse dobro! Tvoja volja se zgodi — in potem, kakor si želi! (Hoče oditi. Vanda se vrne, pokliče Slavico nazaj, še vsa blede, jeznega obraza, norčujoča se.)

Vanda. Lej, sestra, lej, kako ljubeznivi in krotki so ti kristjani! Res, občudovanja vredni so. Elizabeta, ta dobri krščanski otrok, kako je dobra in pohlevna kakor golobček! O zdaj razumem, zakaj se hoče moja sestra ukloniti krščanskemu Bogu.

Slavica. Polno jeze in sovraštva je tvoje srce Vanda, in zato so ostre tvoje besede. Toda bodi pravična, kakor si bila

vedno in povej: Je li Elizabeta edina kristjana, da po njej obsojaš vse druge in vero samo? Drugih pa ne vidiš: teh plemenitih duš, ki s teboj prebivajo v samostanu? Ne vidiš jih, krotkih, svetih redovnic; ne vidiš drugih srčnopobožnih deklic? Le eno vidiš — imenuje se kristjana — toda duha Kristusovega, tega še nima. Tudi na drugih vidiš le napake? Sestra, prosim te, bodi pravična, in spoznaj najprvo sveti nauk Kristusov, kakó čudovit in nebeško lep je! In ko boš poznala nauk Kristusov, sem prepričana, da se ne boš več izpodtikala, če boš videla ljudi, ki se imenujejo kristjane, toda sramoté sveto ime Kristusovo s svojim življenjem, s svojimi hudobijami.

Vanda (kakor besna). Ha, molči mi! Ušesa me bole! Ne besede več, čuješ? Pomni! Ti pobegneš z menoj brezpogojno in nekrščena kakor poganka! Zdaj veš?

Slavica. Vanda, ali moreš poklicati mrtvece iz grobov in jih oživiti? Le pozkusi! Nemi so in mrtvi ostanejo. Toda prej boš zbudila mrtveca k novemu življenju, kakor pa omajala mene v mojem trdnem sklepu, da se uklonim in posvetim Kristusu. Zdaj veš tudi ti!

Vanda. Molči! Ne togôti me! Molči! Danes ob deseti uri prideš tusem, pripravljena za pot.

Slavica. Ne morem in ne morem. Glej, prosim te, ostani tukaj in pusti to svojo nesrečno misel! Ne divjaj v svojo pogubo; poslušaj svarilni moj glas!

Vanda. Ne togôti me še dalje! Zaslepljenka ti. Srce mi je že tako polno jeze in divjega srda!

Slavica. Ne smeš iti, oh Vanda! Ne smeš! Na kolenih te rotim, sestra! Držim te in te ne pustim!

Vanda. O bogovi, ne dajte, da se izpozabim! Ti dekle, mi pa prisezi, da me boš ubogala!

Slavica. O Bog! Zaslepljen, zapeljan je tvoj razum. Neutešljivo hrepenenje po domovini ti je zmešalo pamet in ti je prevarilo srce. O Vanda, ostani tukaj, ne zapusti me! Gotovo, razodela bom vsem tvoj načrt, — ker večje nesreče je ni zate kakor ta nezmisljeni, nori beg.

Vanda. Ha, ha, kar ustvarjena si za kristjano! Izdati hoče lastno sestro! Le poglej, to bodalce, ta sveti spomin ubitega očeta! S tem te zabodem, če ne zbežiš z menoj! Naj izkrvavi to tvoje hinavsko srce, to nezvesto, izdajalsko, ki je prodalo svojo domovino in svoj narod! (Plamenečih oči stoji z vzdignjeno roko, da sune Slavico z bodalom. Slavica kleči in ima oči povzdignjene k nebu.)

Slavica. Misliš, da se kaj bojim smrti? Toda vem, kaj tako strašnega ne boš storila.

Vanda. Odgovôri, toda hitro! Sicer
sunem.

Slavica. Kot kristjana hočem živeti,
kot kristjana umreti.

Vanda (plane nanjo). Pa umri, izda-
jica! (Slavica omahne, napol ležeč govori
še pretrgano, z zadnjo silo.)

Slavica. Vanda, o z Bogom! — Zate
umiram — O sestra, odpuščam ti — bodi
— srečna! — Tebi — o Jezus, se da-
rujem! — O sprejmi — sprejmi — moje
— dušo! V Tvoje — roke —! — (Se
zgrudi mrtva na tla; Vanda nekaj časa
strmi, kakor da se ne zaveda, potem pa
se strese, pade na Slavico in se nagne
čez njo.)

Vanda. O moja Slavica, oh sestra —
čuj me! Saj nisi mrtva —! Ni mogoče,
o poglej me! (Vsa obupana.) O draga,
ljuba, srčna sestra! Slavica! (Tako gleda
nekaj časa z izrazom največje, divje bole-
čine sestri v obraz, potem pa naenkrat
divje zavpije.)

Vanda. Mrtva! — Mrtva! Zame ni
več življenja. Slavica! Moja sladka se-
strica! (Bodalo trešči ob tla. Zgrudi se
poleg sestre na tla.)

(Zastor pade.)

Peto dejanje.

Na vrtu Vanda in Ljudmila (s knjigo v roki).
Zvečer. Gori jima luč.

Prvi prizor.

Ljudmila. Povsod sem povpraševala po tej zlobni čarovnici, pa je izginila brez sledu. Najbrže je odšla v domovino.

Vanda (zamišljeno:) Izginila je torej Grozdana od onega strašnega dné (tiho, s tresočim glasom), ko sem umorila lastno sestro! (Si zakrije obraz.) O, moja Slavica, o Slavica!

Ljudmila. Le potolaži se, ljubi otrok!

Vanda. Utolažim se naj in mirna naj sem, jaz — morilka svoje sestre? O nikdar! Nikjer ne bom našla miru, dokler ne bom počivala v mrzlem grobu, in bo moja duša združena s Slavico tam gori v blaženem kraljestvu večne luči.

Ljudmila. Res, ne tajim: grozno in strašno je bilo, kar si storila. Toda pomisli, da si storila vse v onem srdi in ne namenoma in preudarjeno.

Vanda. Še zdaj mi ne gre v glavo, kako sem mogla učiniti kaj takega. Omračen, od zlobe pijan, zapeljan je bil moj

duh; plamen maščevanja in napuha mi je izžgal vso pamet. O jaz nesrečnica, udušila me bo žalost!

Ljudmila. Poganka si bila še, ko si storila tisto. Pomisli pa tudi, da boš zdaj kristjana in da ni krščansko, če kdo preveč žaluje in se ne dá utolažiti! Obup je največji vseh grehov, ker ima Bog usmiljenje tudi z največjim grešnikom.

Vanda. O, saj mi zaupanje v Boga večkrat napolni srce s sladko srečo in čudovitim mirom; toda hipoma mi spet leže na prsi obupnost kakor mora, in moja duša se kar pogreza v neskončni bridkosti.

Ljudmila. Bog je usmiljen, Vanda, in ti bo odpustil, če ga prosiš skesano odpuščanja. — In saj je Slavica umirajoča tudi še molila zate. Naj ti vsaj ta zavest pomiri dušo in pomanjša tvojo globoko žalost. (Vanda ji poklekne k nogam in ihti.)

Ljudmila. Le izjokaj se, otrok moj. Solze ti polajšajo srčno bolečino.

Vanda. O, da bi se le mogla hudo in težko pokoriti za svojo hudobijo! Komaj čakam kraljeve obsodbe. Kako se je veselim!

Ljudmila. Da, skoro objavi kralj svojo obsodbo; sicer si se pa pokorila že dovolj s svojimi mukami, ko ti vest ni dala miru.

Vanda. Oh, srce mi gine od hrepenjenja po sestrici!

Ljudmila. Ona je zdaj pri Bogu, Vanda, in prosi zate, da te sprejme jutri ljubi Bog milostno in te prerodi v zveličavni vodi sv. krsta. Pomisli, Vanda, na srečo, ki ti jo je izprosila Slavica!

Vanda. Da, res, njej se imam zahvaliti za to nezasluženo srečo. Še se spominjam dobro, kako zgovorno in navdušeno mi je opisovala srečo Kristusove svete vere. Zdaj sama izkušam in čutim, da je resnica. Le Slavici vse to dolgujem, ker je umrla zame. O mati, povejte mi, kaj naj Gospodu povrnem za vse, kar mi je storil, meni, morilki svoje sestre? To kamenito srce je omečil z ognjem trpljenja in pekoče vesti. Vas mi je poslal kakor rešilnega angela, in Vašemu zgledu, Vaši besedi, ki je kakor blagodejna rosa padala na mojo obupano dušo, se je posrečilo, da sem uklonila svojo oholo glavo ponižnemu nauku Kristusu. Odprli ste mi svete knjige; razvozlati velike svetovne uganke; pokazali, kako čudovito vlada Odrešenik v svoji cerkvi, pokazali ste mi, kako veličasten je Gospodov nauk, če ga tudi kristjani večkrat sramote s svojim življenjem. — Oh, Slavica je zmagala; ponižno se uklo nim jaz jarmu svetega križa. Slavičin čisti dar je bil prijeten božjim očem in milostljivo ga je sprejel Vsemogočni. Toda — kak dar naj darujem Bogu jaz za svojo hudobijo, za svoje velike grehe, za nje-

govo usmiljenje, za njegovo milost in ljubezen? O, da mu morem tudi jaz darovati svoje življenje, kako rada bi ga, o kako rada!

Ljudmila. Res, čudovito te je vodil Bog, in z božjo Materjo lahko poješ: »Velelike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo Ime!«

Vanda. O mati, novi upi se porajajo v mojem srcu.

Ljudmila. Zdaj pa, draga moja, pojdi k počitku! Pozno je že in izdavnica bi morala biti že pod odejo.

Vanda. Še eno prošnjo, mati! Za krstno ime sem si izvolila prav to ime, ki ga imate Vi in ki ga je hotela imeti tudi Slavica, kakor so mi pravili. Saj smem, kaj ne? (Gre proti Ljudmili in ji poljubi roko. Medtem plane nekaj deklic proti njima.)

Deklice. Mati, mati, oh hitite, gori, gori! (Vse odhite razen Angele, Ane, Berte, Pavle in Tekle, ki gledajo vun v noč.)

Ana. Jaz останem tukaj, silno se bojim.

Berta. Kar počiti mi hoče srce samega strahu; oh, kako strašno!

Angela. Požar v temni noči! — O Bog nas varuj!

Pavla. Gori pravtam, kjer leže bolnice.

Angela. Menda so vendar vse rešili?

Tekla. Glejte, kako ljudje vijejo roke!

Berta. Gotovo se je zgodila nesreča. (Rdeč bengaličen ogenj razsvetli izza kulis pogorišče.)

Ana. Glejte, kako švigajo plameni skozi okna.

Angela. Oh, vse nebo je krvavo, kako me je groza.

Berta. Čujte, kako ljudje vpijejo in vse nune na kolenih Boga kličejo na pomoč! (Vse hkrati zavpijejo strahu.)

Tekla. Ali sem se motila? Si li ti tudi videla?

Berta. Ali je bil angel ali navaden človek?

Ana. Čisto bela je bila in kakor nebeško vzvišena!

Angela. Da, jaz sem tudi videla; v sredo med plamen je skočilo; to je bil prav gotovo angel.

Tekla. Meni se kar vrti v glavi, če gledam.

Berta. Ali je mogoče še kdo v ognju?

Pavla. Najbrže jo hoče rešiti njen angel.

Ana. Glejte, kako ljudje vsi prevzeti strme v ogenj, kakor da jim je strah oamnil vse ude.

Pavla. Čujte — kaj se je zdaj razlegnilo po zraku?

Angela. Glejte tja, tja, ah, zvrtni se mi hoče.

Tekla. Vanda je; ali je ne vidite?

Berta. Pa kaj nese v naročju?

Pavla. Glejte, zdaj je skočila s svojim bremenom iz plamenov.

Ana. Rešena je!

Berta. O Bog, kako je počilo. (Sliši se pok tramovja.) Goreče tramovje se je zrušilo; jaz ne morem več gledati; kar slabo mi prihaja.

Ana (stopi bliže:) Mati Ljudmila, glejte naša dobra mati, tja hiti k zrušenemu tramovju!

Tekla. Saj tudi druge hite za njo.

Pavla. Koga so zdaj izvlekli izpod podrtin vsega zavitega v odejo?

Angela. Elizabeta je, le pogledjte! Prav gotovo je!

Tekla. Saj prinašajo možje nosilnico, in naš duhovni oče hiti tja.

Ana. Ah, prijateljice, kaj bi se bale! Pogum — in hitimo tudi me tja! (Odhite. Čez nekaj časa se tiho priplazi Grozdana, skrbno se ozira, ko vidi, da ni nikogar, potem se zravna.

Grozdana. Od tukaj lahko gledam ta veličastni prizor, ki se razgrinja pred mojim očmi. O, da bi videla takole goreti tudi mesta kristjanov! (Stopi naprej.) Ha, ha, posrečilo se mi je! Kako sem vesela! Vanda je vendar umrla kot poganka. Ne-pričakovano se je izpolnil moj načrt. Moj srd, žareč kakor ogenj, je nasičen! Umrla

je Vanda kot poganka. Ni dosegla, kar je želela, slepa neumnica, izdajalka! (Zmagoslavno:) Dà, Vandica, umrla si kot žrtev moje osvete! Jaz sem vrgla, gnana od maščevalnega duha, gorečo bakljo v samostansko streho, da zgori Vanda še to noč, preden postane kristjana. Prav natančno sem poizvedela za kraj, kjer spe bolnice. Tam sem zanetila, da Vanda prva postane žrtva ognja in plen smrti. Toda — kako sem se ustrašila — kar kri mi je zastala, ko sem videla, da hiti Ljudmila na kraj požara. Bogovi naj jo prekolnejo — in Vando! Ali naj bi bil zastonj moj trud in ponesrečen moj načrt? Živela je še ona, ko sem jo v duhu že videla umirati v dimu in v plamenu! Ha, kar pokalo je v meni srda in preklinjala sem celo višnje bogove! Pa glej, bogovi so me vendar uslišali — naenkrat je planila deklica kakor besna v plamen. Da leži drugo bolno dekle v ognju, so vpili, in da jo reši, skočila je Vanda v goreče jezero. Vse je bilo tiho, in s strahom so čakali, kaj bo. Le meni ni utripalo srce strahu in groze, pač pa veselja. Toda glej, očem nisem verjela: zagledam Vando, kako je prihitela iz ognja, obdana od sveta kakor boginja: V rokah je držala bolno dekle, varno zavito v odejo. Skoro sem pozabila na maščevanje, ko sem slišala občudovalne vzklike množice: »Rešena je!« Toda tedaj je zagrmelo, tra-

movje se je sesedlo in pokopalo pod sabo
 Vando! Bolesten jek se je razlegel po noč-
 ni tišini — moja duša pa je vzkipela vese-
 lja. Zadoščeno je mojemu maščevanju.
 Lahko se zdaj vrnem v domovino, četudi
 sem zaman žrtvovala celo leto. Toda to
 bodi še naprej najvišji cilj mojega življe-
 nja: pogubo, smrt krščanskim krvolokom!
 (Se nagne naprej.) Ha, kako vzdihujejo in
 tožijo! (V hipu pa se je polasti velik ne-
 mir.) Kaj pa je to? Ne, ni mogoče, ne more
 biti! Zares, vražji duhovnik je pri njej! Kaj
 neki hoče? — Kakor v molitvi stoje okolu
 njega. — Zdaj je vzel vrč! — Bogovi, po-
 magajte, srce mi bíje divje, kri mi zastaja!
 Vodo ji vlija na glavo — krščuje jo!
 (Zgrudi se. Čez nekaj časa se vzdigne in
 šepetajoč nadaljuje. Vmes se bliska in
 grmi.) Krščena je, krščena navzlic vsem
 mojim zvijačam! Krščena v posmeh mo-
 jemu trudu, mojim žrtvam. (Besni.) Ha,
 jaz neumnica, šele zdaj vidim, da so doslu-
 žili naši stari bogovi! Drug Bog je prišel
 — veliko mogočnejši. (Postane.) Proč z
 vami, vi mrtvi bogovi, ve spake, brez
 moči! Prokleta tudi jaz, zaslepljena abot-
 nica! O, le grmi in bliskaj iz svojih nebes,
 ti novi Bog! To mi ugaja! Le vihrajte, ve-
 trovi; tulite divje, viharji! Saj besni tudi
 v mojem srcu: naj se le ukloni tebi, Bog
 kristjanov? Ne, pretekkel je moj čas. S svo-
 jimi bogovi pogine tudi Grozdana, velika

njihova duhovnica. (Plane z bodalom za kulise in zakriči:) Umiram, umiram! Kri lije! Pomagajte, pomagajte! (Več deklic pride.)

Berta. Tu sem, je zaukazala častita mati, naj prineso bolnice v zavetje pred viharjem.

Angela. Hu, kako se bliska in grmi! Grozno je! Kako strašna noč, polna groze in strahu!

Ana. Bog bodi zahvaljen, da je vsaj pogašen ogenj! (Ena deklica še prihiti. Zadelala je z nogo ob truplo Grozdane.) Kaj pa je to, na nekaj sem zadela! Prinesite luč! (Ana odskoči, Berta pride z lučjo, nune in nekaj strežnic ji sledi, Berta glasno zavpije. Prineso mrtvo Grozdano, deklice jokajo.)

Tekla. Mrtvo truplo!

Več. Mrtva je!

Sestra Uršula. Strašno! V prsih ji tiči bodalo! (Se skloni k njej in jo opazuje.) Srce ne bije več, in tudi žila ne! Umrla je, Bog ji daj večni pokoj!

Služabnica. Čujte, mati, čujte! Prav gotovo se ne motim. To je ona skrivnostna žena, ki je bila nekoč večkrat čez noč pod našo streho. Mati opatinja so nas večkrat povpraševali po njej in jo iskali. (Se zopet skloni k mrtvi.)

Ostale. Da, da, prav ona je!

Angela. Dovolite, mati, da Vam povem svoje mnenje! Mislim, da je najbolje, če spravimo mrtvo truplo v kraj. Če prineso zdaj bolnice, ne bo dobro vplivalo nanje, če jo vidijo.

Sestra Uršula. Pametna beseda o pravem času! Dobro, vzdignite spoštljivo. Prenesimo jo v samostan.

(Zastor pade.)

Drugi prizor.

Sredi odra sloni na zložnem stolu Vanda. Ljudmila stoji ob zglavju. Deklice, nune in postrežnice okrog nje. Nekatero ihteč, druge zroč na Vando in Ljudmilo. Vstran sedi na stolu Elizabeta, podpirana od Angele in Berte.

Ljudmila. Hvala Bogu, da je le krščen, hvala Bogu!

Vanda (blodeč): O, Slavica, izpokorila sem se!

Ljudmila. Blêde, ni pri pameti!

Elizabeta. O, pustite me k Vand, moji rešiteljici! (S pomočjo drugih se približa Vand. Ob njej se zgrudi in moči Vandino roko s solzami.)

Elizabeta. Hvala ti, otrok božji, tisočkrat hvala! O, kako sem se pregrešila nad teboj! Tu na kolenih te prosim: Odpusti mi, sestra, odpusti! (Svoj obraz ihteč zagrebe v odejo. Vanda kakor prebujena se ozira s široko odprtimi očmi okoli sebe.)

Vanda. Ljudmila, mati, sem li res krščena?

Ljudmila. Gotovo, moj otrok, le mirna bodi!

Pavla (pride): Častita mati, pridite hitro! Kraljevi poslanec Vas pričakuje. Gotovo donaša važnih poročil! (Ljudmila odide.)

Elizabeta. O sestra, ljuba sestra, me li še poznaš? Da, jaz sem Elizabeta, ki te je tako žalila! O hvala ti, srčna hvala, plemenita hči Vidukindova! (Prime zopet Vando za roko in jo boža.)

Vanda. Ti si, Elizabeta? Ne vidim te več; odpusti mi, če sem te takrat žalila!

Elizabeta. Vanda, o kako me je sram! Pred tabo klečim in priznavam svojo krivdo in hudobijo! Odpusti mi, sestra, odpusti!

Vanda. V ljubezni se hočem ločiti s sveta. In Bog mi bo odpustil, kar sem zagrešila! (Elizabeta ihti ob ležišču Vandinem, držeč v roki Vandino roko in pritiskujoč jo iznova na srce; medtem pride Ljudmila s kraljevim pismom, na katerem je kraljevi pečat.)

Ljudmila. Čujte, čudovito novico, ki mi jo pošilja naš veliki kralj! Vandin veliki oče ni mrtev, še živi vojvoda Vidukind, in njegova žena Gera, tudi še živi. — V oni krvavi bitki, v kateri so po dolgem boju zmagali Franki, je bil Vidukind ranjen na

smrt. Na bojišču ga je poiskala zvesta žena in je zbežala z njim v samoto, kjer mu je skrbno celila rane. Tako se je zgodilo, da so mislili povsod, da je umrl vojvoda s soprogo vred. Toda vojvodo je srečala na čudovit način milost božja. Kakor po čudežu je izvedel, da je naša vera božanska in torej prava. Nato je naznanil velikemu kralju Karolu, da se hoče s svojo soprogo in slavnim knezom Albuinom izpreobrniti h krščanstvu, kot k spoznani resnici, in odslej živeti pobožno in krščansko. Vandi pa se njeno hudodelstvo odpušča, po milosti kraljevi, zaradi zaslug njenih visokih staršev. Vendar pa mora ostati še dve leti v našem samostanu in se pokoriti. To poročilo mi pošilja mogočni vladar.

Vanda. Kakor da sanjam! Zdelo se mi je, da sanjam. Hvala Tebi, o Bog! Tudi to je zasluga Slavice. O Bog, kako rada zdaj umrjem; tako lahko, tako sladko! (Vsi pokleknejo in jokajo. Čez nekaj trenutkov se dvigne Vanda, oprta na roke ob ležišču in govori s poveljčanim glasom:) In gledam jih, gledam, mogočne kneze, ki prihajajo iz našega rodu; vidim jih, kronane cesarje, okrašene s kraljevim plaščem in s krono; ah, celo obdane s svetniškim žarom! (Razprostire roke in nadaljuje s povzdignjenim glasom:) In glej, — nebo se odpira — in Slavica, čudo-

lepa v belem, svatovskem oblačilu, —
 ovenčanem z rdečim vencem mučeniškim
 — mi hiti naproti — z zveličanimi duhovi
 — in z razprostrtimi rokami — me vabi k
 sebi — in pozdravlja. O Slavica, o moja
 Slavica! (Pade nazaj v blazine.) Zdrav-
 stvujte — grem, pozdravite mi — drage
 — starše! (S pojemajočim glasom:) Grem
 — v večno — božjo — domovino! Z Bo-
 gom! Z Bogom! (Umrje.)

(Zastor pade.)

Živa slika.

Vanda (ali mrtva v naslonjaču, ali pa sklonjena, z razprostrtimi rokami) zre na Slavico. Vseh oči so uprte v Slavico. Slavica, v beli obleki, istotako razprostirajoč roke, v laseh venec rdečih rož, v višavi, oviti s smrečjem. Poleg nje dva angela v belih oblekah in s perutmi, eden drži palmo, drugi lilijo.

Prizor se razsvetli bengalično. Vozadju godba, ki igra pianissimo kako mehko melodijo.

Pastirci in kralji.

Božična igra s petjem v treh dejanjih.

Za slovenske ljudske odre priredil **Fr. Rihar.**

O s e b e :

Simon,	}	pastirji.	Herod, kralj.
Ruben,			Sadok, njegov zaupnik.
Benjamin,			Gašper,
Joel,			Melhijor,
Hilel, pismar.			} trije Kralji.
Joazar, višji duhovnik.			Baltazar,
			Simeon.

Angel.

Nekaj drugih angelov, več mladih oseb za »žive slike«. Skriti pevski zbor.

Passive in Hindi.

There are four passive forms in Hindi. The first is the simple passive, the second is the compound passive, the third is the passive infinitive, and the fourth is the passive participle.

Simple Passive

करा	कराया
गया	गया
हो	हो
होना	होना
होना	होना
होना	होना
होना	होना
होना	होना
होना	होना
होना	होना
होना	होना

Compound Passive

The compound passive is formed by the use of the auxiliary verb 'होना' (to be) and the main verb in its infinitive form. The auxiliary verb is conjugated according to the tense and mood of the sentence.

Passive Infinitive

The passive infinitive is formed by the use of the suffix '-करा' or '-कराया' added to the infinitive form of the main verb.

Passive Participle

The passive participle is formed by the use of the suffix '-करा' or '-कराया' added to the infinitive form of the main verb. It is used to form the passive voice in the present and past tenses.

Predigra.

Predigra obsega dve »živi podobi«. Kot uvod kaka pesem s harmonijem.

I. Živa podoba.

(Hrepenenje starega veka po Odrešeniku.)

Prerok stoji na vzvišenem prostoru, držeč v levi napol odvit rolo, z desno kažoč proti nebesom. Ob strani in pred prerokom človeška beda: Slepec z zavezanimi očmi, hromec, sužnji, uklenjene roke proti nebu k molitvi dvigajoč. Godba zaigra adventno, izražajočo hrepenenje po Odrešeniku:

Vi oblaki ga rosite!
Ali zemlja naj ga da!
Ve nebesa ga pošljite
Skor Zveličarja sveta.
Milo so ljudje zdih'vali,
V greh in temi ječali;
Bog je bil zemljo preklel,
Greh nebó človeku vzeli!

Koj po prvih glasovih pesmi se dvigne zastor in ostane odgrnjen do konca petja. Lahko se poje več kitic. — Ko zastor pade, naj zopet godba zaigra. Kak deček (ali

deklica) pove svetopisemsko zgodbo o oznanjenju rojstva Jezusovega pred zatorom, medtem mora pa biti pripravljena za zatorom že:

II. Živa podoba.

10 do 12 let stara deklica, predstavlja joča Marijo Devico. Na vzvišenem prostoru angel Gabrijel. Godba zaigra; zapoje se pesem:

Tam v priprosti hišici ...
Vsa zamaknjena kleči,
Z Bogom svojim govori,
Marija izvoljena Devica itd.

Prvo dejanje.

(Zimska pokrajina.)

1. prizor.

Najprej Simon; potem Ruben. (Na odru poltema.)

Simon. Kako tiha noč je nocoj; sveti mir kraljuje na teh pašnikih. Gori na nebu se leskečejo zvezde tako svetlo in ljubko! Le ti, moje srce, zakaj si nocoj tako nemirno? Mar li slutiš in pričakuješ veliko in veselo novico? Se li bo to jasno in svetlo nebo odprlo? — O da bi vsaj prišla skoraj Ruben in Benjamin! Res, sam ne bi rad čul pri čredah v tej nenavadni noči, ki tako nekam čudno prevzema moje srce. Pa glej, tam že prihaja Ruben!

Ruben. Bog te blagoslovi, Simon. Kako je kaj pri čredah?

Simon. Vse je v najboljšem redu, dragi Ruben. Črede so utihnile in mirno počivajo; nobene nevarnosti ni čuti.

Ruben. Pa tako zamišljen si in resen nocoj, bratec moj?

Simon. Sam ne vem, kako mi je; srce mi je tako nepokojno. Kar vleče me v domačo kočo, toži se mi po domu . . . in to ravno nocoj . . .

Ruben. Tako ne sme pastir govoriti. Veš, kako pravi naša pesem:

Jaz sem en judovski ovčar,
Za mesto mi ni mar;
Al vendar le, verjemi mi,
Moj stan me veseli;
Juhe, kak lušno meni je!

Muhe na stran! Pridi, prijatelj, kramljajva lepo!

Simon. Saj res . . . Ti znaš tako lepo pripovedovati. Kdo te je naučil?

Ruben. Moj oče, — Bog jim daj dobro! Že davno počivajo v grobu. Bili so res mož po volji božji, pravični in pobožni kot otrok. Čuli so v mirnih, tihih nočeh pri čredah na straži, jaz pa sem sedel poleg njih ter jih poslušal. Kako lepo jim je tekla beseda! Pravili so mi o naših očetih, kako jih je Bog skrbno varoval in kako jim je sijalo solnce sreče, dokler so bili Jehovi vdani. A ko so njega zapustili, so morali nositi sramoten tuj jarem in suženjske verige. Kar trepetalo je moje otroško srčece, ko so mi pravili o pregnanstvu naših dedov v babilonski sužnosti, kako so ob babilonskih vodah plakali in obešali svoje harfe na vrbe in niso mogli peti več veselih pesem . . . umolknili so glasovi citer . . .

Simon. O Ruben, kako lepo mi govoriš! Le nadaljuj! Jaz te poslušam željno, posebno v nocojšnji slovesnotihi noči . . .

Ruben. Govorili so mi oče tudi o prerokih, teh velikih in častitljivih možeh našega naroda. Sam Bog je bil ž njimi. Kakor meč je bila njih beseda, bila je v tolažbo pravičnim, grozna hudobnežem. Iz njihovih ust je prišlo tudi veselo sporočilo o bodočem Mesiju . . .

Simon. O Mesiju so ti pravili, ki ima priti? O prijatelj, že čestokrat sem čul govoriti o njem, a premalo jasno. In vendar moje srce koprne kaj več izvedeti o njem. Govori, prosim te!

Ruben. Tako skrivnostne so prerokbe, kakor svetle zvezde v temni noči se žaré in vlivajo tolažbo v naša srca.

Simon. Le dalje, dalje . . .

Ruben. Že iz davnih časov se glasi prerokba: Kraljevsko žezlo ne bo šlo od Judovega rodu, dokler ne pride Zveličar, od Boga poslani.

Simon. O, potem bo kmalu ta milosti polni čas napočil. Šlo je že žezlo od Judovega rodu; za kralja je sedaj Herodež, tujec.

Ruben (slovesno). In ko bode človeški rod zabredel globoko v grehe in bo klical k Bogu po usmiljenje, tedaj bo blizu zveličanje . . .

Simon. O, potem pa blizu je rešitev! Saj odmeva povsodi glas: Oj pridi, Emanuel, oj pridi in reši ubogi Izrael. »Oj nebesa, rosite nam pravičnega; zemlja

odpri se in rodi nam Zveličarja.« — O prijatelj, duša draga; tvoje besede so balzam zame. Pa kje, oj kje bo rojen nam Zveličar? Kje je srečno mesto, ki ga bo rodilo?

Ruben (slovesno). O Simon, dragi moj, čuj! Ta kraj je blizu.

Simon (zavzet). Kako? Blizu, praviš? Bog, moj Bog!

Ruben. Poslušaj torej prerokove besede: »In ti, Betlehem, zemlja Judova, nisi nikakor najmanjši med vojvodi Judovimi; zakaj iz tebe bo prišel vojvoda, ki bo vladal moje ljudstvo Izrael.«

Simon. O dežela sveta, kjer stojimo! Zdaj vem, zakaj je srce moje nepokojno! O Betlehem, kaka slava čaka tebe!

Ruben. Le počasi, prijatelj dragi! Ne v slavi in ne v veličastvu ne bo prišel Gospod - Rešenik, kakor ga pričakuje ljudstvo; ampak prišel bo v revščini. Ne bo prinesel ljudstvu časne slave, o ne; rešil bo ljudstvo grehov, saj bo on jagnje, ki odjemlje naše grehe; zato bo prišel Rešenik.

Simon. O Ruben, prijatelj, resnico govoriš. Tako je! Kaj pomaga svetu moč in slava, bogastvo in veselje? Mir v srcu, ta presega vse: »Pridi, o Manuel, in reši ljudstvo svoje; otmi nas in zbriši grehe naše!«

(Čuje se piskanje na pastirsko piščal.)

Ruben. Čuj; Benjamin prihaja. Mudil se je dolgo; res ne vem, zakaj?

Drugi prizor.

Prejšnja, Benjamin (še mladosten, zelo živahen).

Benjamin. Bog z vama, brata draga! Naj sije vama mir nebeški!

Ruben. Lepa hvala ti, prijatelj Benjamin. Vendar, kje si se zamudil? V skrbih sem bi že zate.

Benjamin. V skrbih si bil? Čemu pač neki? Tako tiho in mirno počivajo naše črede; ne zver, ne tat se jim ne bliža. Nocojšnja noč, kako lepa je in krasna, enake nimam še v spominu. Srce moje prepolno je blagih, svetih misli in čutil! Bo li raj nebeški zopet prišel k nam na zemljo? In vidva nič ne čutita?

Simon. O, da! Godi se nama, kakor tebi! Čudno, nerazumno hrepenenje prejšnja tudi nama dušo. O zvezde jasne, kako migljate svetlo in prijazno, kakor še nikoli!

Benjamin. Oj čujta! Želel sem v nocojšnji noči biti sam, srce me gnalo je v samoto! A dogodek čudovit sem videl! O Bog, kako sem srečen, ko mislim nanj!

Ruben. Kaj takega, dragi Benjamin, povej!

Simon. Le urno; kaj se je zgodilo? Govori!

Benjamin. Srce miruj! (Molči nekaj časa.) Skušal bom povedati dogodek moj. Bil pri čredi svoji sem in gledal tja v daliavo. Kar ugledam dva človeka, tujca, da bližata se meni; pota nista znala. Nehote sem šel nasproti njima.

Ruben. No, jaz bi tega že ne storil; res ni varno kar tako se tujcem bližati in jih nagovarjati. Bolje je, da tujec nagovarja nas.

Benjamin. Saj to sta tudi onadva storila. Vprašala sta. In zares! Ko bi tudi ne vprašala in le ozrla se name z očesi svojimi, bi življenje svoje zanje tvegalo.

Simon (nevoljen). Razumi te, kdor hoče. Jaz tega ne morem.

Ruben. Da, povej bolj jasno. Kaj tako te navdušuje? Kaka bila sta ona dva človeka? Ali bila sta moža? Kaj hotela sta? Odkod sta prišla?

Benjamin. Iz Nazareta!

Simon. Iz Nazareta? Kaj more priti dobrega od tam? Mesto ni na dobrem glasu.

Benjamin. Prijatelj dragi, ne govori nepremišljeno, ne sodi naglo! O, ko bi videl ti tadva človeka, govoril bi drugače.

Ruben. Naj bo! Govori dalje! Kam namenjena sta bila?

Benjamin. V Betlehem, v mesto Davidovo, da vpišeta se ondi, kakor je veleval cesar Avgust.

Simon. Sta bila onadva moža?

Benjamin. Ne, en mož in ena žena. Pa kako bi ju opisal? Nedolžna kakor dete, lepa kakor angel, pa tako vzvišeno mogočna stala je pred mano ona žena. Nikdar ne bom pozabil pogleda, ki segei mi globoko je v srce; v teh očeh so se odsvitala nebesa. Oj prijatelja! Moj jezik povedati ne more, kaj čutil sem tedaj; zdelo se mi je, da so nebesa blizu mene, da Bog pri meni je, kar veselja sem se tresel. Bi rekel skoraj z Mojzesom: »Kako strašen je ta kraj, bivališče božje«!

Simon. O Benjamin, kako skrivnostno govoriš! Ne bom ti več očital. Saj meni samemu tako čudno je pri srcu. Povej naprej!

Benjamin. Z otožnim glasom povedal mi je mož, da ne more najti prenočišča, ker revno sta oblečena; zastonj sta trkala na duri in srca usmiljena; po vseh hišah so zapirali pred njima vrata v kraljevem mestu; nikjer za nju prostora ni bilo. Kam sedaj? Podala sta se vun na polje, kjer vlada revščina in bivamo pastirji borni; li bosta našla tu usmiljeno srce?

Ruben. In ti, kaj storil si nato?

Benjamin. Kar bilo je mogoče, to storil sem. Prazni hlevček sem pokazal jima.

Simon. Moj Bog, hlev pokazal si; o uboštvo!

Benjamin. Oba sta bila vsa srečna in vesela!

Ruben. O, gotovo dobra sta tadva človeka, polna vdanosti!

Benjamin. Nebeški sijaj na licih njunih se je svital; mislil sem, da ž njima božji angelci gredo v hlevček.

Simon. Čakajmo do zore! Tudi jaz bi videl rad revno to dvojico. Sedaj pa idimo k počitku; kmalu bo polnoč!

Ruben. Angel božji, čuvaj, varuj nas; odvrni od nas nesrečo vsako in pregreho.

Benjamin. V naročju tvojem, o Gospod, počivali bomo sladko! Amen.

Ruben in Simon. Amen.

(Vsi trije pastirji se zavijejo v plašče in ležejo na oder, ki ostane odprt.)

Tretji prizor.

Prejšnji, angel. Skriti zbor.

(Od daleč se čuje mila glasba ter božična pesem, ki jo poje skriti zbor.)

Zveseli se, žalostna zemlja,
Začudi se, sveto nebó!
To jagnje, ki grehe odjemlje,
Je danes rojeno vam b'lo!
Le v Betlehem pojte,
To dete pogledjte,
Molite kleče: Zveličarja!

Ruben. (Se zbudi in se napol sklone pokoncu.) Kako mila, sladka pesem! Prihaja li z nebes? To ni glas človeški! Tako pojo krilati angelci. Moj Bog, kako mi je? Kako gori mi srce moje! (Se ozre kviško.) Kako žari nebo in zvezde se blišče! Kaka krasota! Noči enake še ni bilo na zemlji. Pokonci, bratje, nocoj nebesa govoré! (Simon in Benjamin se napol skloneta pokonci; medtem se glasi druga kitica iste pesmi; ali pa druga, na primer:)

Pridite molit Jezusa — Novorojenega
Boga,
Kteri je k vam na svet prišel, zmót vas
nesrečnih bo otel!
Veselite se in radujte se — Ta sveti
večer!

Simon. Oj sladki vi glasovi, li prihajate z nebes? Gospod, Bog Izraelov, kaj pomenja to?

Ruben. Nebo prišlo je k nam. Gode se sveta čuda!

Benjamin. Kaj treseš se, o srce moje? Glejte, glejte proti Betlehemu! Vse v ognju je in blišču, ah krasno, krasno!

Simon. Poglejte čudo se godi, kaj more nek to biti?

Ruben. Tiho, tiho, čujmo!

(Zbor angelov.)

Glorija, slava Bogu se glasi!
 Mir oznanjamo ljudem po nižavi,
 Mili Zveličar nocoj se rodi.
 Rojen Zveličar je, molit ga pojte!
 V jaslicah revnih na slamci leži!

(Hipoma se zasveti na odru bengalična luč. Angel se prikaže. Pastirji ostrme, padejo na kolena.)

Angel (govori slovesno). Ne bojte se, pastirji vi, vesela novica se vam glasi: Zveličar vam je rojen zdaj, — ki hvaljen naj bo vekomaj!

(Odmor; pastirji strme gledajo prikazen.)

Angel. V znamenje naj vam bode to: Našli boste Detece lepo, — ki v jaslicah leži in milo se solzi. Tam v hlevu bornem najdete Mesijo. In Jožefa in blaženo Marijo! Živinco revno za družbo ima. Pastirci, tja pojte, molite Boga. (Prikaže se več angelov — dvigajoč roke k blagoslovu. Skriti zbor poje: »Slava Bogu na višavah . . .« Angeli izginejo.)

Simon (kleči še; slovesno). Tako torej, slutnje moje niso bile prazne. Gode se velike reči. Zveličar nam se je rodil; o radost in veselje!

Ruben. Iz nebes je prišel sam Odrešenik. Jehova, Večni Oče, hvala ti!

Benjamin. Jehova večni, slava ti!
(Pastirji vstanejo.)

Ruben. Nebo se nam nocoj je odklenilo! Mesija božji rojen je na svet. In rod človeški z njim je spet otet! Naj čast se glasi Bogu na višavah! In mir tebi, Adamova kri.

Benjamin. Angelci krilati, z néba so priplavali. In peli so nebeške melodije.

Simon. Splavali so tja nad hlevce borni, kjer našla sta zavetje uboga Jožef in Marija. Kdo pregleda božja pota?

Ruben. Srce moje se raduje, sreča rajska v njem kraljuje. Bratje, Kristus nam je rojen zdaj — Zveličar. Vriskajmo, pojmo hvalo mu vsekdar!

Benjamin. In meni milost je došla, da odkazal streho sem Mariji, Jožefu, kako dober si, o Bog!

Simon. Nič se, tovariši, več ne mudimo. V Betlehem, mesto, urno hitimo. Molit Zveličarja vsega sveta. Klanjat se kralju zemlje in nebá.

Ruben. A Detece božje revno je, nesimo mu darove svoje.

Benjamin. Jaz mu ponesem jagnjiče belo, vi pa nesite mu kruha in gorke odeje, da lajšamo bedo svetih družini.

Vsi. Sedaj urno tja v hlevce hitimo, kjer Dete božje na slamci leži, darujmo mu in ga molimo!

Simon (sam). Oj bratje, le urno k njemu pojdimo, lepo ga počastimo.

Slava ti, Mesija,
Slava ti, Gospod,
Ki nocoj otel si,
Ves človeški rod!

(Vsi odidejo.)

(Če je še eno vmesno zagrinjalo, naj je že za tem zagrinjalom pripravljena naslednja živa slika; če ga ni, naj se urno pripravi; naj bo že vsa priprava prav blizu, da ni predolg odmor.)

Četrty prizor.

Živa slika v bengalični luči.

Jezusček v jaslicah, Marija, Jožef, angel. Pastirji. Takoj, ko se prikaže živa slika, poje zbor v ozadju božično pesem (ali pojo pastirji sami). Lahko se poje več kitic.

Zveličar nam je rojen zdaj;
O angelska novica,
In Betlehem je srečni kraj,
Kraljevi hlev stanica!

Pritekli smo sem k jaslicam,
Nebeško Dete joka tam.
Mi vsi ti pojemo,
O Dete mlado;
Čast, hvalo dajemo,
O Dete sveto!

Ozri se v nas revne,
Ovčice pohlevne;
Odpusti dolge,
Premilo Srce!

Drugo dejanje.

(Slovesna glasba. Medtem se dvigne zastor. Soba v palači Herodovi.)

Prvi prizor.

Herod, potem Sadok.

Herod (gre nekaterikrat gori in doli). Ta nemir v mojem srcu! Ta nepokoj! Ne diši mi jed, ne spanje. Strah me je in groza! So li samo sanje? Ne, to niso prazne sanje! Kakor težka gora stiska nekaj mi srce . . . Pošastne slike vidim . . . hu . . . (Odmor.) In kako vest sem zvedel ravnokar? (Sadok se bliža.) Ha, nisem sam! Ti si Sadok, moj svetovalec?

Sadok. Da jaz sem, mogočni kralj in moj Gospod! Ti si me klical!

Herod. Zval si mene, kralja in gospoda; in to sem tudi; kralj sem in gospod; in kraljevati hočem še naprej! Koliko krvi je preteklo, koliko truda in napa, da sem mogel zasesti kraljevi prestol; Ti veš, saj si že nad 40 let moj zaupnik. Ukloniti sem se moral poganskim Rimcem, z vojsko sem moral opustošiti lastno, domačo zemljo, toliko rojakov imenitnih in plemenitih, sem moral izročiti rabeljnu, — kri, kri, je tekla v potokih, —

da bi mogel brez skrbi nositi kraljevsko krono. Znano ti je dobro in hvala ti! In vendar — zopet je v nevarnosti moja kraljevska krona.

Sadok. Kaj čujem? Se li je ohladila prijaznost cesarja Avgusta do tebe? Jeli pozabil cesar, kaj vse si storil za cesarstvo rimsko?

Herod. Lahko, ah kaj lahko bi se to zgodilo. A vihar se sedaj bliža od druge strani. Čuj! Nepričakovano so danes prišli k meni tuji možje; trdili so, da so kralji iz daljnega vzhoda.

Sadok. Kaj čujem? Kralje so se imenovali? Dovolj, moj gospod; to ne more biti resnica, zdi se mi naravnost otročarija!

Herod. Otročarija praviš? A preudari dobro! Neka neznana slutnja se me je lotila, ko sem jih ugledal. Zdelo se mi je, da rinejo v me vse krvave postave onih žrtev, ki sem jih dal rablju pod meč; žugali so mi, da se bodo grozno maščevali nad menoj in me strgali na kose; in čul sem v duhu, da so se mi rogali in smejoč govorili: »Padel boš tudi ti! Tudi tvoja glava se bo kmalu valila po tleh!«

Sadok. Dovolj, gospod in kralj moj, jaz pa ne gledam tako črno. Kaj se ti je bati, dokler te varuje mogočna roka rim-

skega cesarja in se ti smehlja njegova prijaznost? Pa tudi Judje ti morajo biti hvaležni! Mesto Jeruzalem si povzdignil tako, da slovi po celém svetu; napravil si jim toliko slavnosti, sezidal si jim svetovnoznani, krasni tempelj, katerega štejejo med svetovne čudeže.

Herod. Molči, molči, ne izgublaj besedi! Jaz vem in čutim dobro, da me judovsko ljudstvo sovraži, sovraži pravim! Poznam Jude. Nikdar ne bodo pozabili, da sem tujec in nisem judovskega rodu. Saj vedno sanjajo, da jih bode potomec njihovega rodu pripeljal do največje slave in časti. Pričakujejo nekega Mesija Odrešenika, o katerem prorokujejo, da bo mogočen kralj in vladar. Računajo, da se bo to kmalu zgodilo. Med ljudstvom vedno bolj in bolj vre! Kar naenkrat pridejo ti tuji možje iz daljine jutrove dežele in vprašajo prav z jasnimi besedami: »Kje je novorojeni kralj judovski? Videli smo zvezdo njegovo in smo prišli ga molit.« — Tudi tebi ni všeč ta novica, Sadok, ti postajaš bled? Ne prikrivaj se, tudi tebe je ta novica pretresla in prestrašila.

Sadok. Ne morem tajiti; besede tvoje, gospod in kralj, so me res pretresle, ker mi je znano, da imajo stara prorokovanja veliko moč na ljudstvo. Pa strah na stran! mogočni moj vladar! Bal bi se starih, napol pozabljenih bajk? Le čenče so

in izmišljotine, kdo jih danes še veruje? Li nisi še kralj in vladar mogočni? Kdor se je tebi ustavil, je čutil tvojo težko roko! Imaš še isto moč, kakor nekdanj. Kdo bi tebi mogel kljubovati?

Herod. Sadok, Sadok! tvoje besede niso odkritosrčne. Tudi ti veruješ tistim starim bajkam. Ne, ne hlini se. Ti jim veruješ in dobro veš, da je v teh rečeh moja roka brez moči. Samo eno bi me moglo še rešiti: zvijača.

Sadok. Dobra misel! Visoki vladar, kje so tuji možje, ki so se kralje imenovali?

Herod. V veliki sprejemni dvorani čakajo odgovora. Niso sicer še prišli mnogo v dotiko z ljudmi, vendar, kakor čujem, že vre med narodom, ki je silno razburjen.

Sadok. Potem pa čuj, o kralj, nasvèt zvestega služabnika! Pokliči judovske pismarje in učenjake, ki poznajo stara pisma. Ako se hočemo sovražniku v bran postaviti, moramo biti na jasnem, s kom imamo opraviti. Tako mislim jaz.

Herod. Dobro, zgodi naj se tako. Pokliči k meni pismouka Hilela in velikega duhovna Joazarja. Tadvaja moža imata veliko veljavo pri ljudstvu in sta mi vdana, vsaj tako upam. (Sadok odide.)

Drugi prizor.

Herod (nekaj časa molči zamišljen). Moč in oblast, pravijo, da imam! Celo velikega kralja me imenujejo! In vendar, strah me je pred temi tujci iz jutrovega. (Se zamisli.) Umorim jih lahko! Kdo mi brani? (Odmor.) In potem, potem? Pa ne, ti tujci mi ne delajo strahu. Višja moč je, ki mi grozi in mi srce navdaja s strahom in trepetom. S krvjo, železom in mečem si hočem zopet utrditi prestol. Četudi je strašen moj naklep, a izvršil ga bom, kakor gotovo živim: Ako so resnico govorili oni možje, morajo umreti vsi betlehemiški otročiči in dojenči, da, vsi morajo umreti, naj tudi jok in krik mater sega do neba! Meni je malo mar vse drugo, da si le rešim krono. (Odmor.) A Juda-učenjaka že prihajata! Poslušal bom njune besede. A delal bom tako, kakor bom hotel sam! Tako prisežem pri kroni svoji. (Odide.)

Tretji prizor.

Sadok, Hilel, Joazar.

Sadok. Mir vam bodi, modri naroda našega. Veličastni mogočni naš kralj hoče poslušati vaš modri svet o zelo imenitni zadevi.

Joazar. Pokorna povelju kralja našega sva sem prišla. Kar moreva, bova storila.

Hilel. Zvesto bova služila kralju svojemu; saj nama to dolžnost vелеva.

Četrty prizor.

Prejšnji, Herod.

Hilel (vstopivšemu Herodu). Herodu čast in slava!

Joazar. Da, slava kralju slavnemu!

Sadok. Moža, ki si ju klical, sta prišla!

Herod. Zahvalim vaju, moža častita; vajino modrost in vednost občuduje ljudstvo vsepovsod. Za svet bom prašal v zadevi imenitni vaju, moža častita; če moreta, umirita srce mi. Vidva poznata dobro vaša sveta, stara pisma. Povejta mi: kaj pisano stoji v teh pismih o mogočnem kralju judovskem, ki ima priti, da reši ljudstvo judovsko?

Hilel. O knez veliki, slavni! Željno in koprneče pričakuje Izrael Emanuela, to je, Boga z nami, junaka mogočnega, ki ga kličemo Zveličarja.

Herod (razburjen). To dobro mi je znano. A poučita me, kdaj, ob katerem času bo nastopil ta mogočni kralj? In kateri prestol bo podrl, da ga sam z močjo zasede?

Joazar. Če pahnili s prestola bo kralja kakega, ne vem; mi znano ni. Vendar ga sveta pisma vedno kličejo: Kralja Judov,

Mesija, Rešenika, Zveličarja, Maziljenca, Gospoda in kneza miru.

Herod (razburjen). Že prav. Kdaj ima priti ta junak? Čas povejta!

Hilel. Čas? Že pred sedmimi letnimi tedni je o njem prerokoval Daniel prerok. Ta čas je čisto blizu.

Joazar. In Jakob, častitljivi očak, je v davnih časih prerokoval, da bodo kralji iz rodu Judovega vladali, dokler ne pride Zveličar-kralj.

Herod. Kaj čujem? Je li resnična beseda ta? Potem je čas naznanjeni že prišel; napočila je ura napovedana. In Jeruzalem ne ve še nič o tem?

Hilel. Jeruzalem ne ve še nič o tem? Res krasno je prestolno mesto tvoje, kakor nikdar poprej. A ko pisma o čudovitem Detetu govoré, navajajo le malo mesto Betlehem, kjer je nekda bil rojen David kralj, ki je tako proslavil narod naš.

Herod. Povej natanko mi prerokbo to!

Joazar. Prerok Mihej je pisal tako: »In ti Betlehem, majhen si med tisoči na Judovskem, pa iz tebe pride Gospodovalec v Izraelu, njegov izhod je od začetka, od večnih dni!« On Odrešenik bo naš!

Herod (v stran). Izraelov Odrešenik. Moj prestol omahuje. Pa čakajte, še živi

Herod, še krepka roka je njegova. (Glasno.) Moža, vesta, da mi je pri srcu blagor naroda. Zato bi rad izvedel, se li je prikazalo kakšno znamenje tu pri nas? Drugje se je prikazalo. Kmalu bosta čula.

Hilel. O kralj premodri, svetel tvoj razum ti narekuje besede prave. Znamenja se navadno prikazujejo, če se bliža dogodek čudovit. Govori Joazar o Zahariju.

Herod. O Zahariju, ki v Hebronu stanuje?

Joazar. Potem pa znano tebi je, o kralj mogočni. Jaz molčim.

Herod. Ne, govori! Želino poslušam.

Joazar. Elizabeta, žena Zaharijeva, dobila v starosti je sina. Oče Zaharija postal je mutast, kaznil ga je Bog, ker dvomil je nad novico angela. A ko je Zaharija dal detetu ime Janez, se mu zopet razvozljala je jezika vez in govoril je in častil Boga ter je prerokoval, da bo to dete zadnji prerok pred Gospodom, ki bo Mesiju pot pripravljaj.

Herod (srpo gleda, zamišljeno). V Hebronu torej živi to čudovito dete. Poklical bom Zaharija. (Glasno.) Zadosti. Sadok, pripelji tujce noter, ki zovejo se kralje. (Sadok odide.) Moža častita, razjasnila mi bosta tudi čudovito znamenje, ki tuji gostje so ga videli in mi povedali o njem.

Peti prizor.

Prejšnji. Sadok. Trije Modri. (Sadok privede častitljivo stopajoče kralje v sobano. Ti se priklonijo pred Herodom, ki jih na desno postavi. Hilel, Joazar stopita na levo. Sadok ob strani.)

Herod (Modrim). Svetli kralji, prečastiti gostje! Prignala vas je želja semkaj, da videli bi čudovito Dete, kralja mladega. (Hilel in Joazar se strme zavzemata.) Tako ste že mi pravili? Poklical dva moža sem, častita in modra, ki bosta znala vam odgovor dati.

Gašper. Kje kralj je Judov, ki se je narodil? Njegovo zvezdo smo videli na jutrovem in smo molit ga prišli.

Hilel. Zvezdo? Kralja judovskega?

Melhijor. Da, videli smo zvezdo, ki žarno je svetila noč in dan.

Baltazar. Ki nas peljala je v deželo to, a je izginila pred mestom Jeruzalemom.

Joazar. Torej iskali ste kralja Judov, iskali na tem kraljevskem dvoru?

Gašper. Kralj mora biti on, katerega zvezda to naznanja nam, kralj slaven in mogočen, ki prinesel bo rešenje vsem ljudem. Tako razsvetljenje dala nam je luč nebeška, ki svetila je v duše naše, zunanji blišč te zvezde privedel nas je sem v deželo to, kraljestvo judovsko.

Herod (nevoljen Hilelu in Joazarju). Pomen te zvezde razložita vendar, v kaki zvezi je s čudovitim Detetom.

Hilel. Poslušaj, kralj, kaj pisma naša govore! Ko je naše ljudstvo potovalo v deželo, kjer bivamo sedaj, je v mestu Madian prerok Gospodov Balaam prerokoval: Zvezda bo izšla iz Jakoba, žezlo bo prišlo nad Izrael in bo kneze razdrobilo in končalo. To se strinja z besedo kraljev.

Joazar. In Betlehem je imenovan kot kraj, kjer rojen bo Mesija.

Herod (kraljem). Pojdite torej in iščite Dete skrbno in prašajte po njem; obrnite se proti Betlehemu; saj daleč ni od tukaj!

Melhijor. Mogočni kralj. Storili bomo to in šli, kamor naš srce naše žene.

Herod. Rad bi z vami šel, ker diči vas kraljevska krona. A meni ni mogoče iti z vami. Zato pojte tja sami, dragi gostje, in glejte, da Dete najdete. Potem pa se vrnite in mi prinesite to novico preveselo — pred vsemi drugimi — meni sporočite, karkoli boste zvedeli. Z vami Bog! Kličejo me posli važni. (S Sadokom odide.)

Šesti prizor.

Prejšnji brez Heroda in Sadoka. (Hilel in Joazar se vprašajoč pogledata.)

Joazar. Kaj neki namerava? Dobrega ne misli. O možje, kralji svetli, varujte se tega kralja krutega. V njem se ne pretaka izraelska kri; srce njegovo nas sovraži. On prodanec, hlapec je Rimljanov in vlada kruto in roke njegove polne so krvi člo-

veške. Zato ni čudo, da strah ima pred čudovitim Detetom ter se trese za prestol svoj. O naj Bog mogočni, dobrotljivi vas vodi srečno k Rešeniku celega sveta.

Hilel. Kako bi rad zapel, kakor zapel je Caharija, od Boga oblagodarjeni: »Čast in slava ti, Gospod, Bog Izraela, ki obiskal si ljudstvo svoje izvoljeno.«

Gašper. Ti rekel si: Ljudstvo svoje izvoljeno? Toda, ne bo li Mesija odrešil vseh ljudi? Ne zdihuje li cel rod človeški po rešenju? Kdaj prišel boš, Odrešenik nebeški, kako dolgo še ostaneš nam prikrit? (Slovesno.) Ne judovskemu narodu samo, on Odrešenik bo vsemu svetu!

Melhijor. Ko pride iz višin nebeških, bo luč njegove milosti svetila vsem narodom, sijala v srce vsako!

Baltazar. Od solnčnega vzhoda do zahoda daljnega bo slovelo ime Mesija, Odrešenika slavnega.

Vsi trije kralji. Slava ti, Mesija, slava ti, Gospod, ki otel si — ves človeški rod.

(Zastor še ne pade; zadaj igra godba in skriti zbor zapoje pesem o Treh kraljih. Kralji se obnašajo slovesno. Šele ko se neha petje zbora, pade zastor.)

Tretje dejanje.

(Živahna godba. Pesem o svetih Treh kraljih. Zastor se dvigne. Trije kralji potujejo pred mestom Jeruzalemom.)

Prvi prizor.

Trije kralji.

Gašper. Ves čas, kar smo na potu, nas čuda spremljajo na krajih vseh. Ta pesem tudi, katero ravno čuli smo, je tako skrivnostna, zdi se, da pride iz nebes.

Melhijor. Zahvalna pesem je Bogu mogočnemu in njemu, ki pride v Gospodovem imenu. Slava na višavah večnemu Bogu, mir ljudem v nižavi, ki ga ljubijo. Pesem sladko to čuli smo iz višav nebeških.

Baltazar. Nebo in zemlja sta vsa polna veličastva božjega. Bogu hozana na višavah! Tako odmeval glas je iz višin nebeških. Kaj pomenja, bratje, to?

Gašper. Če zvezda žarna, čudovita, ki izginila nam je, zopet se prikaže, nam vse bo dobro razjasnila. Ti glasovi iz nebes nas vodijo k Zveličarju, tako kakor poprej ta zvezda čudovita. Četudi izginila nam je, nam upanje izginiti ne more.

Melhijor. O bratje! Gospodu hvala za zvezdo čudovito, ki je prijazno nam sve-

tila in pripeljala nas v deželo to. Za njo smo šli. To naše upanje nas varalo ne bo.

Baltazar. O kaka zvezda! Kako je čudovita. V žaru zvezde te sem videl podobo čiste Matere Kraljice, h kateri angeli so plavali nebeški, v naročji Dete počivalo je, tako lepo, tako krasno — Odrešenik tak mora biti.

Gašper. O dragocena je beseda iz dežele Jakopove, v kateri se mudimo zdaj. Peljala me je zvezda sem. Bogu naj bode hvala!

Melhijor. Rojeno bilo je to Dete čudovito, na katerega ramah slonita moč in kraljevska oblast. Iz rodu kralja Davida se Dete je rodilo, Dete slavno čudovito, čigar kraljestvo širilo se bo od vzhoda solnčnega tja do zahoda; to Dete bo prineslo mir, tolažbo ljudstvu ter luč vsem, ki v temi tavajo.

Baltazar. Kako razlagaš si besede te?

Gašper. Katero ljudstvo bi bilo, če ne pogansko; torej tudi mi, ki doslej častili smo malike mrtnice.

Melhijor. A davno že smo zapustili malike in bogove krive. Sedaj pa iščemo mi pravega Boga, zemlje in nebes Gospoda!

Baltazar. Zaupajmo v Boga; čudovita zvezda bo nas k njemu pripeljala, draga brata!

Gašper. Jaz upam trdno! Opazoval sem skrbno malikovanje narodov v deželi egipčanski in pri Perzih; a maliki vsi so goljufija sama, so le mrtvi les in kamen.

Melhijor. Jeruzalem, prižgi nam luč! Kralj prihaja k tebi veličasten in dobrotljiv. In ljudstva k njemu tja hite in jadrno ga iščejo. Tako sem čital v preroški knjigi. Potovali v kraljevo mesto smo, pa ah! izginila nam zvezda je leskeča!

Baltazar. Pri srcu meni tudi je hudo, ker izginila je zvezda tako naglo, tista zvezda, ki je tako prijazno nas vodila iz dežele Jutrove.

Melhijor. Gledal boš ljudstva daljna; moč rodov in bogastvo že prihaja k tebi. Prinesli bodo iz Sabe daljne zlata, kadila ti in mire. Mi nosimo darove te skrivnostne, a zvezda se nam skrila je.

Gašper (slovesno). Brata draga, zapajta trdno! Nebesa, ki so nam poslala zvezdo čudovito, nas ne bodo varala. Vodila bo nas v Betlehem; tja srce naše hrepeni; tam našli bomo kralja večnega!

Melhijor. Tja v Betlehem, zares, vleče me srce; duša moja se raduje, ko se spomnim nanj.

Baltazar. A v Jeruzalemu mi dopadlo ni; tolažbe nisem našel tam.

Gašper. Na dvoru kraljevem šopiri se hinavstvo, laž, brezboštvo. Čudno ni, da

izginila je nebeška zvezda pred Herodom, ki Boga sovraži.

Melhijor. Bogu naj hvala bode, da nas otel je iz nevarnosti! Pa glejta, brata glejta, mož stopa tam, častitljiv starček!

Baltazar. Lasje so mu srebrnobeli. Znabiti prerok je v Izraelu? Tako vzvišen, častivreden starček; on gotovo mora biti mož po volji božji.

Drugi prizor.

Prejšnji, starček Simeon.

Simeon (slovesno). Jehova bodi z vami, vi knezi iz tujine!

Gašper. Ti nas poznaš, starček častivredni?

Simeon. Poznam vas! Vi iščete kralja Sijonskega. A ste izgubili pravo sled. Pri Herodu — na njegovem dvoru, zastoni ga iščete.

Melhijor. O starček, spoštovanja vredni, ti gledaš v srca naša. Kdo si? Kako želim to izvedeti!

Simeon. Najvišjega duhovnik sem, star že in ubog. Bogu jaz služim, Edinemu, ki živi od vekomaj in ustvaril je nebo, zemljo.

Baltazar. Potem boš mogel božje Dete nam pokazati?

Simeon. Dete čudovito, ki se bode zval Odrešenik? Sedaj ne vem še. A to vem, da prišel kmalu bo. (Stegne roki.)

Gotovo! Še te slabotne roke nosile bodo čudovito Dete; gledal njemu bom v obličje milo in pil iz njega blaženost nebesko, potem, potem umreti hočem v miru!

Gašper (Ganjen). Častiti starček, kako ganila mene tvoja je beseda. Povej mi vendar, se li dežela ta presrečna kaj pripravlja, da sprejme dostojno mogočnega Odrešenika in Gospoda. Kar videli smo mi, nas močno je užalilo.

Simeon. Zares, resnica bridka je, da narod naš Bogu hvaležen ni. Če mislim na dobrote neštevilne, ki jih delil je Bog dobrotni narodu našemu skozi tisočletja do ure te; nebroj jih je! In zdaj! To ljudstvo je hudobno, sprideno in slepo za nebesa in Boga, ter suženj greha je; ne vidi brezdna, ki zija pod njim. Dežela cela puščava je postala. O da prišel bi prerok premogočni, ki z gromovitim glasom klical bi k pokori. (Zamisli se.) Tak je svet, za Boga ne zmeni se. Sam si hoče hišo sreče zidati, a zida jo na pesek, katerega vihar raznese; svet na zunaj lep je, a znotraj poln je gnilobe.

Melhijor. Torej temá kraljuje po zemlji celi, v deželah, kjer pogani bivajo, pa tudi v deželi judovski; po smrtni senci greha tava ves človeški rod.

Simeon. Da, tema greha pokriva vso zemljo, vse narode! Bolesten klic izvije se iz prsi mi: Kako daleč se je noč nag-

nila, ti čuvaj Sijonski? Li dolgo še čakali bomo, Jehova predobrotljivi? Pa ne bodejte malosrčni! Le pogum! Zaupajte v Gospoda! Luč božja krasno že vzhaja! Le krepko zdaj naprej, možje, po poti, katero zvezda vam kazala je. Prikazala se bode kmalu vam. Kmalu našli boste, vi presrečni, Zveličarja sveta!

(Simeon častitljivo odide, trije Modri presunjeni za njim gledajo.)

Tretji prizor.

Trije Modri.

Baltazar. Ta mož je prerok res Gospodov!

Gašper. Ta mož vé več, kakor vedó drugi ljudje umrljivi! Gospod je ž njim, v tolažbo so besede nam, ki jih govoril je. Zatorej, brata, zvesto naprej, srčno po poti, katero kaže nam Gospod.

Melhijor. V Betlehemu, mestu Davidovem, tam čudo videli bomo, katero znani zvezda nam; tako mi pravi glas notranji, četudi še ne čujemo veselega prepevanja in vriska, ki nam naznanjal bi, da prišel je na svet mogočen kralj.

Baltazar. Zaupaj v Boga, o duša draga! A glej! Tam Betlehem leži! Pozdravljeno tisočkrat, ti kraljevo mesto!

Gašper. Pozdravim te, o Betlehem, ti mesto kruha! Ti skrivaš v sebi čudo preveliko.

Baltazar. Poglejta! Tam prihaja nam neznani mož; pastir je, se mi zdi, in nosi v roki pastirsko palico. Okolica mu dobro znana je, se meni zdi.

Melhijor. Vprašajmo tega moža, znabit bo o zvezdi naši vedel kaj povedati.

Četrty prizor.

[Prejšnji, pastir.

Gašper. Pozdravljen bodi nam, o brat premili. Saj smemo govoriti s tabo.

Pastir. Jehova naj vas blagoslovi. Če morem, rad ustrežem želji vaši, če se ne sramujete vprašati me, ker sem samo ubog pastir.

Gašper. Pod obleko revno in preprosto bije rado srce blago in dobrotno. David, kralj mogočni, je tudi bil pastir. Četudi kralji smo iz daljne jutrove dežele, ti voščimo iz srca: mir ti bodi. (Pastir se ponižno prikloni.) In vendar revni smo, tako ubogi, ker iščemo predrag zaklad, pa najti ga ne moremo.

Pastir. Ne umem besede vaše. Kako to more biti? Kralji ste in vendar ubogi. Li smem vas torej vdano vprašati: Od kod gre vaša pot in kaj vas žene v Betlehem?

Melhijor. Tam v daljni, lepi jutrovi deželi, kjer teče premogočna reka Evfrat, tam dom je naš. Prečudna zvezda se nam

je prikazala ter nam svetila podnevi in ponoči; naznanjala je nam, da se rodilo Dete čudovito je; semkaj v to deželo nas je pripeljala.

Pastir. Dete čudovito? Odgovor, bodo vedeli v Jeruzalemu.

Baltazar. Tam smo že bili, a zastonj smo vprašali. Poslali so nas v Betlehem.

Gašper. Prijatelj moj, Jeruzalem nas je hladno sprejel. Herod kralj ni bil prav nič vesel novice naše, da nas je zvezda vodila; strahu ni mogel skriti.

Baltazar. Najhujše je bilo, prijatelji, da je zvezda ugasnila, ko smo prišli v Jeruzalem. Ali ne veste nič o tej prečudni zvezdi?

Pastir. Zvezde jasne, svetle, žaré pri nas vsako noč in zró na našo revno zemljo; tako čisto in mirno se leskečejo na nebu, poznam jih mnogo, a opazil nisem nič posebnega v nočeh poslednjih.

Melhijor. Potem pa tudi nam povedati ne moreš, kaj se je zadnje čase zgodilo v mestu Betlehem, kar zvezda je naznanjala?

Pastir. Možje preblagi, kralji veličastni! Kar se je zgodilo v poslednjih dneh pri nas pastirjih, tega vi umeti ne morete, ker niste iz ljudstva našega. Jaz sam nisem bil tam, a povedali so trije pastirji novico čuvito.

Gašper. Le govori! Željno poslušamo. Znabiti je isto, kar nam je zvezda kazala.

Pastir. Pri svojih čredah so čuli pastirji trije; bilo je polnoč; kar se jim je prikazal angel svetel in bliščeč, ki je tako govoril: Nikar se ne bojte . . .

Gašper (ganjen). Prišel je angel svetel in bliščeč, o dogodba čudovita!

Pastir. Angel govoril je tako: Nikar se ne bojte, veselje znanim vam: Mesija vsem rojen nocoj je ljudem! Pri Betlehem mestu se čudež godi, tam v hlevu na slamci to Dete leži. Živinico revno za družbo ima, pastirci tja pojte, molite Boga!»

Melhijor. O čudo nerazumno, Bog, stvarnik vseh reči, tako ubog!

Pastir. Angelov zbor, svetel in bliščeč, priplaval z nebes je ter pel pesem sladko-nebeško: »Hvala, čast Bogu naj bo, in na zemlji mir ljudem, ki dobre volje so, vsem!«

Baltazar. To so besede sreče in miru. Da kralj miru bo prišel, tudi zvezda nam znanila je.

Pastir. Boga hvalili so pastirji, ko utihnili je petje angelsko; hiteli tja v Betlehem in našli ondi Dete sveto so v revnih jaslicah.

Gašper. Prijatelj dragi, besede tvoje mi globoko v srcé segajo. Moja duša pravi

mi, da ravno Dete to nam zvezda naša je kazala.

Melhijor. In Mati tega Deteta, kaj o njej so pravili?

Pastir. Njegova Mati, rekli so, nebeško lepa je, kot angel čista, brezmadežna kot lilija, Devica najčistejša.

Gašper. Nebesa, hvala vam, to Dete pravo je in prava tudi čudovita Mati. Razodeto nam je bilo iz neba; in videli smo v zvezdi ju (ganjen). O zvezda čudovita, kje skrivaš se? O zvezda ti premila, zakaj odteguješ našim se očem? O vrni se nazaj, pridi zvezda, pridi, oj zvezda prejšnjih dni!

Pastir (kaže ginjen). Zvezda, zvezda! Kako žari se in leskeče in svetlobo lije po nebu celem. Res, zvezda čudovita pri dnevu belem, kaj pomenja to?

Gašper (vesel poklekne). O blagor nam, to naša zvezda je!

Melhijor (ravnotako). Resnično, zvezda čudovita!

Baltazar. Kako je žarna, krasna njena luč!

Pastir. Možje, bratje dragi, hvalite, častite Boga iz vsega srca! Zvezda svetla obstala je nad revnim hlevčkom, kjer Dete čudovito na slamici leži!

Vsi trije kralji (vstanejo). Od jutra in tja do zahoda — časti naj in hvali Gospoda — vse, kar je ustvaril na svetu!

Gašper (slovesno). O bratje, spolnilo se je, kar nebesa prerokovala so nam. Veseli stopimo v hlevce preborni, od nebes razsvetljeni.

Melhijor. Ponesimo mu urno darove svoje, zlata, kadila in mire.

Baltazar. Pred vsem darujmo mu ljubeča srca svoja! (Odidejo.) Hitimo!

Pastir (ganjen). Oj srečne ure, srečni časi, ko Bog Gospod velika dela čuda. Zdi se, da sem blizu raju. Molim te, Jehova premogočni.

(Ko pastir počasi odide, začne kor peti. Zastor pade, nato se prikaže koj naslednja slika.)

Peti prizor.

(Živa slika: Dete Jezus, Marija, Jožef, pastirji, trije kralji z darovi. Začne se s primerno pesmijo.)

Gašper. Častim te, o Dete premilo, četudi reven stan je tvoj. In tvoja postelj trda slamca je. Iz tvojih oči nebeška luč se lesketa. Ker Kralj si večne slave, prinesem v dar zlata ti čistega — v znak, da Kralj si kraljev vseh, Gospod vseh gospodov!

Melhijor. In jaz prinesem kadila v dar; — njegov se dim v nebo dviga k tebi, Vsemogočni in večni Sin nesmrtnega Boga, — lin znanja, da molim te iz celega srca.

Baltazar. In miro jaz ti v dar prinesem, — v znak, da čaka mnogo te trpljenje, umrl boš v mukah strašnih — v svoji krvi zbrisal boš ti grehe naše.

Vsi trije:

Hvalite nebesa, hvalite Gospoda
Rod človeški, oj hvali Gospoda,
Stvari vse božje, hvalite Gospoda
Hvalite, častite na veke Gospoda.

(Prikaže se angel kraljem. Bengalična luč.)

Angel. Pozdravljeni bodite, častiti kralji vi. Poslanec sem nebeški. Ne pojdite nazaj v Jeruzalem k Herodu, ker naklepe kuje zoper Dete Jezusa. Vrnite se po drugi poti na svoj dom. — (Jožefu:) Ti pa, Jožef, čuj, vzemi Dete in Mater ter beži v Egipt, ker Herod hudobni hoče umoriti Dete Jezusa. Božja roka čuvaj vas! Čast Bogu in slava!

(Zastor pade.)

Živa slika.

Jaslice : Sv. Družina, pastirji, kralji v bengalični luči. — Vsi pojo z mogočnim glasom:

Hvala bod' Gospod Bogu,
Vse stvari ga zdaj častite ...

(Sklep.)

Planšarica.

Šaljiv prizor s planin.

(S. Sardenko.)

(Mlado dekle nastopi v planinski noši. Par cvetlic v laseh in šopek za pasom. Na roki majhno pletenko. Okrog so nizki grmički, vse drugo bolj hribovito, obraslo s planinskim cvetjem in zelenjem. Za enim ali dvema grmoma se kaže par rogov, kakor da se zadaj skriva srnjak ali kaj podobnega. [Za prizoriščem se čuje živahen »jodler«. Ji-hi-ji-hoj-ji-hi itd., in ko ga odpoje se pojavi na prizorišču.]

Nikjer na svetu ni lepšega življenja kakor na solnčnih planincih. V dolincih, mislite?! Ah, dolince so predaleč od neba! Na planincih pa malo manjka, da se z zvezdami ne pogovarjamo. Popolnoma sem že pozabila, kako se joka. Morebiti takole: (Nagubi lica in izreče par joku podobnih glasov.) E, pustimo! Ne znam več. Smejati se znam pa tako, kakor grlica v zelenem gozdu: hi-hi-hi! In zakaj bi ne bila vesela? Drugi, če imajo srečo, imajo samo srebrno srečo. Pri nas pa prebiva

zlata sreča. — Drugim se sreča samo mimogrede nasmeje. Takole: Hm! Pa gre naprej. Pri nas pa se ustavi in se prijazno smeje: Ha-ha-ha! Ha-ha-ha! — In sedaj pa mi povejte, kako je mogoče, da bi jaz veselo ne pela?! (Zapoje »jodler«.)

Jaz in ptica sva kakor ustvarjena za petje.

Po planincih sreča hodi
in za sabo radost vodi;
jaz pa pojem celi dan,
kak je lep dekliški stan.

(Hodi sem in tja po odru in poje po napevu: »Pastirica kravce pase«, ko odpoje, sledi »jodler«.) — In tedaj se začuje za prizoriščem (poje neko drugo dekle):

. . . jaz pa pojem celi dan,
kak je lep dekliški stan.

(Bolj nizek glas.)

Planšarica (posluša in potem zakliče). Kdo neki poje? Ko bi hotel še enkrat zapeti! (Zavpije): Zapoj še enkrat, da bom vedela, kdo si! (Nič — vse tiho.) Zapoj no! (Glas zapoje.) Aha bo! (Planšarica vestno posluša. — Ko pesem utihne:) O, že vem, kdo je! Godeževa Manica z Bukovja. To je prav pridno in zalo dekle. Samo to mi ni všeč, da včasih, kakor pravijo — (pripoveduje s skrivnostnim glasom) —

sliši, kako raste trava in kako se smejejo rože in kako se ženijo nageljni. Bog ve, kako! No, morebiti pa res sliši. Nekateri ljudje imajo tenek posluh kakor postrv v potoku. Saj imam tudi jaz izvrsten posluh... Že spet nekaj slišim. (V ozadju zasvira nekdo na piščalko.) — Jej, kako mu gre, kakor škrijančku. Ali veste, kdo je? To ste čudni, da še tega ne veste. To je Mohorjev Nacek, tisti s turško kapo in petelinovim peresom. Temu Nacku na čast moram pa precej zapeti eno pesem. Meni teko pesmi iz grla, kakor snežci po strehi, kadar se tajajo. Le poslušaj me, ti Nacek.

Na piščalko Nacek piska,
v travi ga posluša liska
in zamuka mu-mu-mu,
ali še ne bo miru?

(Po prejšnjem napevu; zadnji dve kitici se ponovita, potem »jodler«.)

To je čudno! Vsi radi poslušamo Nacka, kadar svira na piščalko, samo njegova liska ne. Seveda liska meni, da najlepše poje njen marogasti teliček, in potem precej ona. Tako malo ceni Nacka muzikanta. Nacek je pa le mojster na piščalki. Takoj mu grem povedat, naj še eno zapiska. (Zakliče:) Še eno, Nacek! Nacek, še eno! (Spet se čuje piščalka in potem bič in glas: »Hej liska, hej!)) O, ali gre že do-

mov! A stojte, še nekaj vam moram povedati o Mohorjevem Nacku. Pa nesmete tega izdati nikomur. (Pripoveduje smehljaje in skrivnostno.) Zadnjič je Nacek tri dni lovil petelina po Mohorjevem dvorišču. In ko ga je vjel, mu je iztrgal velik rdeč krivc. V nedeljo pa je ponosno stopal v cerkev (ponosno stopa po odru). In ko ga je zagledal petelin na strehi, kako se baha z njegovim perjem, je planil nanj — trušk! — In vnel bi se krvav boj, da niso drugi fantje posegli vmes. Ne verjamete? Že dobro! Pa ne boste slišali nobene več o Mohorjevem Nacku. Sedaj pa grem. A čakajte, še eno moram zapeti Nacku v slovo. (Zapoje.)

Pastirica civi... civi...
poje Nacku: Bog Te živi!
Žvižgaj... piskaj še naprej
in zavriskaj: Hej, — juhej! (Jodler.)

Sedaj pa grem. (Ko odhaja ji name-noma pade izza pasa šopek na tla.) A! Tako si mi nezvest. Že tri dni te nosim pri sebi in sedaj me nočeš več poznati! A kdo te bo prašal! Brž nazaj! (Zatekne ga nazaj za pas.) Tako! Sedaj pa greva! — (Vzame košarico, ki je doslej ležala na tleh.)

A kam bi šla? Na tri kraje bi šla rada — pa na vse tri kraje že ne morem. Če

grem v Hrušji dol k teti, potem ne morem na Strmi vrh k botri, a če obiščem botro na Strmem vrhu, potem ne morem v Mirno plan k stricu.

Saj vem, kako bo, če grem k teti Katri. Tako-le mi bo tožila: Jemenčka... jemenčka... križana gora! (Posnema njen nergav glas.) Pomisli: vihar mi je otresel vse hruške. Res, ne vem, kaj bi ti dala. Jemenčka... jemenčka... križana gora! — Tako mi bo tožila! A jaz ji bom v tolažbo to pesmico zapela:

Draga tetka, nič mi ne maraj,
nič nikar mi vetra ne karaj,
nič nikar mi, tetka, ne maraj,
— da le vrtec še stoji.

(Po napevu »Na planincih solnčece sije«.)

Da! Tako ji zapojem in mora se utolažiti, če je le božja volja. — Kaj pa — ko bi šla k botri na Strmi vrh. Oh! kar naprej vem, kako me bo pozdravila: Prav... prav, Metka, da si prišla! Mi boš pa pomagala izbirati fižolček in potem ti bom izkuhala sokca iz ajdove moke in s pšenom namešanega. Prav... prav, da si prišla! Vidite, tako bo pri moji botri. A pri stricu?! No, pri stricu bo vse drugače. Pred hišo bo sedel stric Miklavž na javorovi klopi in kadil bo iz hrvaškega vivčka.

in ko me ugleda, se bo začudil (posnema nizek moški glas): De-te! De-te! Kako rasteš, kakor konoplja! No, sedi k meni, bova pa katero zapela, ker tako rada poješ. In zapela bova... Jaz naprej, on pa za menoj, ali pa »počez«. A katero že? Seveda tisto romarsko:

Moj striček je romal na strmo goro,
nazaj je prinesel razbito glavó...

In stric Miklavž se bo zasmeljal na vsa usta tako, da bom lahko preštela, koliko zob ima še. Ah! To je vedno dobro, če ima človek enega strica — pa ne več kakor samo enega, — in zraven eno teto, pa ne več kakor samo eno, in povrh še eno botro. Oh! A kam bi šla?

Povsod bo prijetno! A rada bi vedela, kje bo najprijetneje. Tja bi pa šla! Ali kdo mi to pove. Že vem, kdo! Ti kresnica iz mojega šopka, ti moraš vedeti, kje bo najprijetneje. In zadnji listič bo vedel najbolje; ali pri teti, ali pri botri ali pri stricu. (Iztrga kresnico iz šopka.) Torej, le pazi, ti bela kresnica, ti znanilka mojega veselja. (Trga list za listom in tiho ponavlja): Pri botri... pri teti... pri stricu... pri botri... pri teti... pri stricu... pri botri... (zadnji list:) pri teti... A! Pri teti! Pri teti! Že vem, zakaj pri teti Katri. Sedaj pa precej grem. To bom še danes

vesela! To bom še pela! Da bi mi le
pesmic ne zmanjkalo. Ne bo jih! Ej, če ne
pa ponovim tisto, kar je prav veselega.

Po planincah sreča hodi
in za sabo radost vodi;
jaz pa pojem celi dan,
kak je lep dekliški stan.

Veselega človeka ima še Bog rad. O,
mene ima gotovo tudi prav rad.

Jaz pa pojem celi dan,
kak je lep dekliški stan.

(Jodler poje in odhaja.)

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Kacijanar. Anton Medved. Tragedija v petih dejanjih. K 1·40, vezano K 2·40.

Kacijanar je gotovo ena najznačilnejših slovenskih pesniških publikacij na dramatičnem polju s pristnim zgodovinskim ozadjem in visoko literarno vrednostjo.

Za pravdo in srce. Anton Medved. Tragedija v petih dejanjih. Vezano K 3·50.

Pretresljiva žaloigra, ki slika bridko usodo naših kmečkih pradedov v boju z oholimi graščaki in tujci, pisana v visoko-pesniškem jeziku.

Poezije. Anton Medved. I. del. K 3·80, vezano K 5.—.

Poezije. Anton Medved. II. del. K 4.—, vezano K 5·40.

Poezije Medvedove, ki je pač ena naših najkrepkejših in najizrazitejših pesniških individualnosti, so v kras vsakemu slovenskemu domu.

Roma. Silvin Sardenko. Poezije. K 2.—, vezano K 3·20.

Nežna poezija Sardenkova zasluži častno mesto v knjižnici vsakega slovenskega izobraženca in izobraženke.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

je založila dalje igre:

Andrej Hofer, tirolski junak. Fran Rihar. Ljudska igra v petih dejanjih s predgovorom in sklepno sliko (18 moških, 4 ženske vloge). K — 80, deset izvodov K 5.—.

Ta igra je bogata po lepih prizorih, se popolnoma prilega slovenskim ljudskim značajem in visoko vnema domovinsko čustvo.

Ljudski odri, ki se hočejo potruditi in to igro uprizoriti, bodo z njo brezdvomno dosegli izredno priznanje.

Za križ in svobodo. Igrokaz v petih dejanjih (6 moških in 1 ženska vloga). K — 50, pet izvodov in več po K — 35.

Posebno za mladeniška društva pripravna igra, polna navdušenja za krščanska načela.

Igra je lahko uprizorljiva in zelo efektna.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Zbirka ljudskih iger.

1. snopič.

1. **Pravica se je izkazala.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške vloge.
2. **Zamujeni vlak.** Šaloigra v petih prizorih. Samo moške vloge.
3. **Lurška pastirica.** Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske vloge.

2. snopič.

1. **Vedeževalka.** Gluma v enem dejanju. Samo moške vloge.
2. **Kmet-Herod.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške vloge.
3. **Župan sardamski.** Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge.
4. **Jeza nad petelinom in kes.** Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske vloge.

3. snopič.

1. **Mlini pod zemljo.** Igra v petih dejanjih. Samo moške vloge.
2. **Sanje.** Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške vloge.
3. **Sv. Neža.** Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske vloge.

4. snopič.

1. **Doktor Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček.** Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške vloge.
2. **Vaški skopuh.** Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške vloge.
3. **Novi zvon na Krtini.** Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške vloge.
4. **Zakleta soba v gostilni „Pri zlati goski“.** Predpustna burka v enem dejanju. Samo ženske vloge.

Cena: 1. do 4. snopiča po 80 vin., po pošti po 90 vin.

5. in 6. snopič (skupno).

1. **Garcia Moreno.** Žaloigra v petih dejanjih. Samo moške vloge.
 2. **Krčmar pri zvitem rogu.** Burka v enem dejanju. Samo moške vloge.
 3. **Sv. Cita.** Slika iz njenega življenja v treh dejanjih. Samo ženske vloge.
 4. **Kukavica — modra tica** ali **Boj za doto.** Veseloigra v štirih dejanjih. Samo ženske vloge.
 5. **Pri gospodi.** Šaloigra v dveh dejanjih. Samo ženske vloge.
 6. **Črevljar.** Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge.
 7. **Kmet in fotograf.** Komičen prizor.
 8. **Kovačev študent.** Burka.
- Cena K 1'60, po pošti K 1'80.

7. in 8. snopič (skupno).

1. **Sinovo maščevanje** ali **Spoštuj očeta.** Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške vloge.
 2. **Za letovišče!** Burka enodejanka. Samo moške vloge.
 3. **Občinski tepček.** Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge.
 4. **Dve materi.** Igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Samo ženske vloge.
 5. **Nežka z Bleda.** Narodna igra v petih dejanjih. Samo ženske vloge.
 6. **Najdena hči.** Igra v treh dejanjih. Samo ženske vloge.
- Cena: 7. in 8. snopiča K 1'60, po pošti K 1'80.

9. snopič.

1. **Na Betlehemskih poljanah.** Božična igra v treh dejanjih. Samo moške vloge.
2. **Kazen ne izostane.** Igra v štirih dejanjih. Samo moške vloge.
3. **Očetova kletev.** Igra v treh dejanjih. Samo moške vloge.
4. **Čašica kave.** Veseloigra v enem dejanju. Samo ženske vloge.

10. snopič

1. **Fernando, strah Asturije, ali izpreobrnjenje roparja.** Igrokaz v enem dejanju. Za moške vloge.
2. **Rdeči nosovi.** Burka v enem dejanju. Za moške vloge.
3. **Zdaj gre sem, zdaj pa tje.** Burka v enem dejanju. Za moške vloge.
4. **Poštna skrivnost ali začarano pismo.** Burka v enem dejanju. Za moške vloge.
5. **Strahovi.** Za ženske vloge.

11. snopič.

1. **Večna mladost in večna lepota.** Igrokaz v treh dejanjih. Za ženske vloge.
2. **Repoštev, duh v krkonoških gorah, ali vsega je enkrat konec.** Čarobna burka v petih dejanjih. Za moške vloge.
3. **Prepirljiva sosedka ali boljša je kratka sprava kot dolga pravda.** Burka v enem dejanju. Za moške vloge.

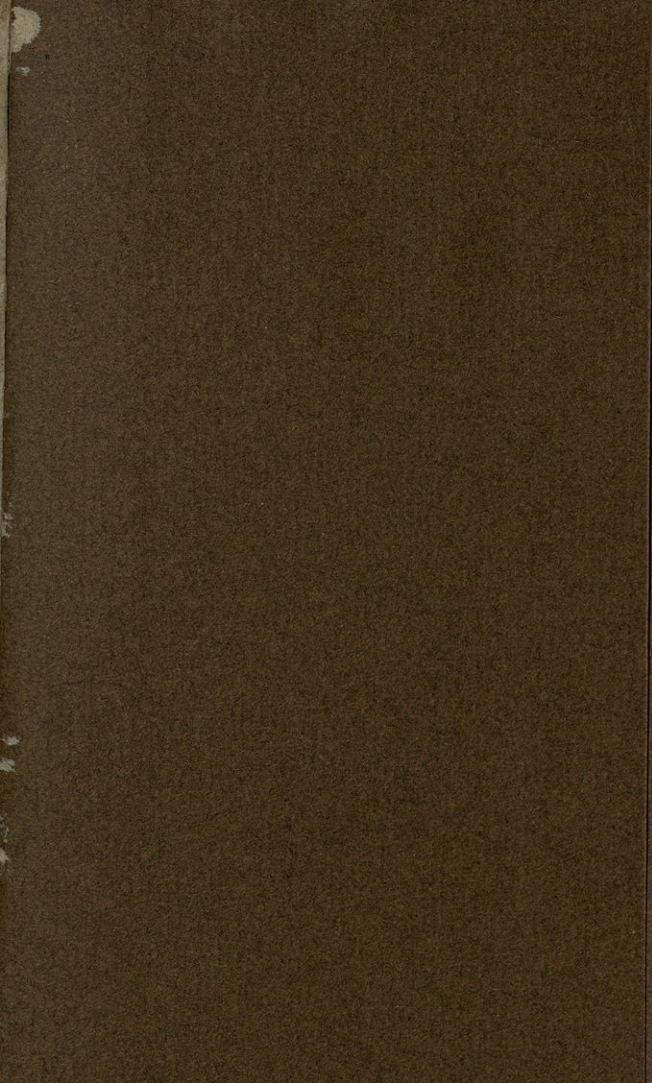
12. snopič.

1. **Izgubljeni sin.** Svetopisemska žaloigra v petih dejanjih. Za moške vloge.
2. **V ječi.** Burka iz vojaškega življenja v enem dejanju. Za moške vloge.
3. **Pastirci in kralji.** Božična igra s petjem v treh dejanjih. Za moške vloge.
4. **Ljudmila.** Igrokaz v petih dejanjih. Za ženske vloge.
5. **Planšarica.** Šaljiv prizor s planin. Za ženske vloge.

Cena za vsak snopič 80 vin.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000056669

